

DIENU SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo pusl.)
spirito — medaus miešiniu, ir kaitino — gruzdino) ir kavą.

Okupuotoje Lietuvoje išėjo B. Sruogos Raštų šešiomis. Bet, deja, neišdrso surinkti B. Sruogos publicistikos ir iv. straipsnių, išmėtytų po periodinę spaudą. Bet skoniui pažinti ištenka perspaudos iš "Dienovidžio". Tai "Buožė prasižiojo". B. Sruoga rašė:

"... Kiekviena tauta savo natūralioje raidoje turi peireiti laikotarpi, kada joje vyksta "pinigų grobstymas", kada visos vertybės yra saiknuojamos mokėjimo pralobti saiku".

Prancūzija, girdi, ši raidos laikotarpį pergyveno XVII—XVIII amž., Rusija — vidury XIX, kada formavosi Ostrovskio personazai.

"Tokie žmonės atsiranda ir po didelių krizių, perversmų, karų. Sakysime, po 1914—1918 metų karo jų priviso Vakarų Europoje, prancūzai juos vadina nuvorišais, vokiečiai — noireichais, — vadina, naujais turtuoliais, stauga praturtėjusiais. Jiems visų vertybių mastas pasaulyje yra pinigais. Jie turta isigijo nesivarždami priemonėmis. Jų sąžinė pasižymi ypatingu lankstumu, juo labiau, kad jų neslegia jokios kultūrinio gyvenimo tradicijos. Nuo galvos iki kojų nekultūringi, apsigimę chamai, prisipylę kišenės pinigų, stauga isigiedžia viešosios pagarbos ir civilizuo to gyvenimo".

Toliau šitai apibūdina buožė (rafke):

"Kultūra, mokslas, menas — kokia jų vertė, jei jie procentu neduoda? Mūrinis namas, enoto kaliniai, trijų centnerių svorio žmogus — tai realios, tikros vertybės, o menas, poezija — tik nemokamas priedas prie riebios vakarienės ir plačios pačios".

Epigrafą savo straipsniui B. Sruoga paėmė iš Saltykovo šėdėdino:

"... Apskretėtis eina! Eina ir į klausimą, kas yra tiesa, tvirtai ir neišsisukinėdamas atsako: išgertinai ir išneština! ... Ateis "apskretėtis", ateis nuo galvos iki kojų sujūlėjęs, kibiomis rankomis, alkanu pilvu — ateis ir praeis! Štai ir viskas".

B. Sruoga rašė (vakardienai ir — šiai dienai tolygiai svarbiai):

"... buožės dar daug praigaisties ir gėdos pridarys mūsų kultūrai. Mūsų pareiga rūpintis, kad šis sunkiausias kultūrinės raidos metas kiek galint greičiau praūžtų pro mūsų galvas. Samoningieji kultūros darbininkai turėtų paskelbti griežčiausia, be jokio pasigailėjimo, kovą buožiškai galvosenai ir ideologijai, buožiškam chamizmui, iškišusiam ragus iš visuome-

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

16 jaunųjų lietuvių dailininkų paroda

Sektinas pavyzdys

Praejusį šeštadienį Čiurlionio Galerijoje įvyko gražus 16 mūsų jaunųjų dailininkų parodos atidarymas. Ši sekmadienį paroda baigiasi 10 val. vak.

Gražu, kad mūsų jaunimas su savo dailės darbais pasirodė viešai, tai rodo, kad ir mūsų visuomenė jiems parodė savo nuoširdumą, gausiai atsilankydama į parodos atidarymą. Iš parodoj dalyvaujančių dvigubą skaičių sudaro moters, nes jų yra 11, o tikrai 5 vyrai. Maža dalis yra baigusiu meno mokyklas, didesnė dalis dar tebestudijuoja, kiti savo gabumais ir darbštumu prilygsta baigusiams, tai sektinas pavyzdys.

Dalyvauja šie menininkai: Nijolė Adomaitė-Banienė (Chicago Meno Institutas), Marija Ambrozaitienė (Chicago M.I.), Henrikas Blyskis (Ch. M. I.), Birutė Bulotaitė baigusi Institute of Design — Illinois Institute of Technology, Giedrė Butotaitė (Illinois Universitetas), Lydia J. Koklytė (Ch. M. I.), Dalia Kolbaitė (Chic. Meno I.), Vida Kristolaitė (Illinois Universitetas ir Chicago M. I.), Juozas Algis Mikelevičius (Ch. M. I.), Audronė Skuodaitė (Northern Illinois Universitetas), Zita Sodeikienė (Ch. M. Inst.), Jonas Strungys (Ch. M. I.), Stasys Šimaitis (Ch. M. I.), Algirdas Trinkūnas (Ch.M.I.), Dalia Verbickaitė (Ill. Universitetas ir Ch. M. I.), Giedrė Žumbakienė (St. Xavier Kolegija).

Ne visi jaunosios kartos menininkai šioj parodoje dalyvauja; ir tie, kurie dalyvauja, turi po nelygų skaičių darbų. Vieni turimi po du, po tris, šešis, o Giedrė Žumbakienė net 12. Josios ir techniškos priemonės skirtingos. Ypač būdinga josios emalio tapyba, už kurią atidarymo vakarą laimėjo atžymėjimo lapą už "Madona". Birutė Bulotaitė, taip pat baigusi meno mokyklą, gavo atžymėjimo lapą už "Estišką simfoniją", kurią juro komisija taip pat atidarymo Čiurlionio Galerijai. Bulotaitės "Vizija", du vario rai-

šiniai labai įdomūs. Dalia Verbickaitė, baigusi meno mokyklą, šioj parodoj turi gana būdingus kūrinius — "Vakaro prieblandoj", "Naturmortas", "Nusivylimas" (švino reljefas) ir "Saulės atokaitoj". Dalia Kolbaitė akvarelės tapyboje pasižymi dideliu gabumu ir vysto savo originalų stilių. Josios "Mergaitė", "Gėlės" "Svajonė" ir kt. darbai atlikti taip gerai, kaip ir profesionalaus dailininko. Vida Kristolaitė turi stiprių rankų aliejinėje tapyboje, jaučia reljefškumą ir formų. Josios kompozicijos bei figūrų tapyba, tiesa, studijinė, bet taikli. Lydia J. Koklytė turi tik du darbus ir abudu impresingi, pvz. autoportretas, pastelė. Henrikas Blyskis dirba keliomis medžiagomis — aliejus, medžio raiziniai, kurių vienas puošia katalogo viršelį. Zita Sodeikienė laimėjusi atžymėjimo lapą, už moterį su gėle, svyruoja technikoje, josios darbai skirtingi vieni nuo kito. "Motina ir duklė", pastelė, gerai atlikta, taip pat ir "Beržai" (aliejus) ekspresionistiniame stiliuje. Jonas Strungys išsiskiria iš visų kitų savo mišriomis technikomis. Bene geriausias jo darbas bus akvarelė "Kai susieina". Stasys Šimaitis dirba įvairiomis priemonėmis: koliažas, aliejus, raizyba ir t. t. Jo "Matadoras" tikrai pagirtinas darbas. Marija Ambrozaitienė turi šešis darbus, iš kurių keletas labai gerai atlikti, pvz. "Mergaitė su plunkšniu skrybėle". Giedrė Bulotaitė turimi du darbus: "Kiniečių kvartala" ir "Forsythia". Koklytė dalyvauja su dviem darbais, Audronė Skuodaitė visus tris savo kūrinius pavadino poetiškais vardais ir visi labai įdomūs. J. A. Mikelevičius stengiasi vyfis savo kolegas. Alg. Trinkūnas stipriai reikišias ir architektūrinuose dalykuose, būtent, jo Jaunimo namų su Laisvės Kovų paminklu, vaizdas iš lauko pusės labai gerai atliktas. Yra darbų, kurie į katalogą neįtraukti, matomai, nesuspėta. Kataloge pažymėta 80 darbų.

Yra skulptūros darbų, į katalogą neįtrauktų. Kai kurie lipdybos kūriniai gana įdomūs.

Džiugu ir gražu, kad mūsų jaunieji dailininkai formuoja savo stilių, ieško naujų idėjų ir tematikos. Vis dėlto žymi dalis darbų vadovėlinio tipo, stokoja originalumo, iniciatyvos ir

STOP AT THE BLUE RIBBON LOUNGE 4819 W. 65th St. Where congenial people meet in a cheerful atmosphere. Serving the best steaks, chops, chicken, sea foods etc. in town cooked to perfection. Also fancy sandwiches at all times. Brand name liquor, beer, cocktails served. Banquet room available for weddings, parties, etc. for rent. Air-conditioned. Phone 458-9673. Ask for Mr. Tony. We welcome our lithuanian friends and visitors.

ČIURLIONIO GALERIJA 5 METAI

1957 m. spalio 20 d. Chicagoje buvo iškilmingai atidaryta Čiurlionio Galerija. Ligi šiol ji veikė sėkmingai, joje per penkis metus vyko sėkmingos dailės parodos. Jos vyksta ir dabar. Paskutiniiais dvejais metais buvo surengta itin stiprių mūsų dailininkų parodų ir iš jų Čiurlionio Galerija įsigijo gerų meno kūrinių. Kas toliau bus — nežinia.

Ta proga išleistas informacinis ir apyskaitinis leidinis — "Čiurlionio Galerija 1957-62", 60 psl., gerame popieriuje, iliustruotas meno kūrinių ir galerijoje vykusių parodų atidarymo metu nuotraukomis. Dabar Čiurlionio Galerijos Meno Kūrinių fondas turi 98 kūrinius. Tame skaičiuje tapyba, skulptūra, keramika, akvarelė, medžio raiziniai, litografija ir kitokia technika sukurti įvairių menininkų darbai. Buvo per tą laiką 30 meno parodų. Galerija įsteigta neturint nė vieno cento. Šiandien ji turi apie 20,000 dol. vertės turto. Smulkiai nurodoma visa Čiurlionio Galerijos apyvarta: kiek kūrinių per parodas eksponuota, kiek visuomenė nupirko, kiek ir kieno kūrinius galerija įsigijo ir t. t.

Kas nori plačiau žinoti apie Čiurlionio Galeriją, patartina šį leidinį įsigyti. Kaina tikrai 50c. Adresas Z. Kolba, 5647 So. Wood St., Chicago 36, Ill. arba Čiurlionio Galerijoje.

Šio leidinio mecenatas yra p. Justas Lieponis, baldų krautuvių savininkas Chicagoje.

polėkių bei laisvos technikos. Šia proga linkėtina visiems šviesios ateities kūryboje. Meno kelias yra sunkus, bet garbingas, kas tos garbės nusipelnė.

Parodą globoja L. B. Chicago Apygardos valdyba. Rengia jaunųjų dailininkų komitetas, kurio pirmininke yra Dalia Verbickaitė. M. S.

GARDAUS MAISTO SIUNTINIAI I VISUS KRASTUS Pilnai garantuota. Prašykite sąrašų ir kainoraščių GRAMERCY SHIPPING CO. 118 E. 25th STREET New York 16, N. Y. — MU 9-0598

SOPHIE BARCUS RADIO VEIMOS VALANDOS. Visos programos iš WOPA. 1190 AM 109.7 FM. Vakarų laikas kasdien nuo pirmo dienos iki penktadienio 10-11 val. ryto. Seštadienį ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto. Vakarų laikas pirmadieniais 7-9 v. Tel.: HEmlock 4-2413 7159 SO MAPLEWOOD AVE. CHICAGO 20, ILL.

STOP AT THE BLUE RIBBON LOUNGE 4819 W. 65th St. Where congenial people meet in a cheerful atmosphere. Serving the best steaks, chops, chicken, sea foods etc. in town cooked to perfection. Also fancy sandwiches at all times. Brand name liquor, beer, cocktails served. Banquet room available for weddings, parties, etc. for rent. Air-conditioned. Phone 458-9673. Ask for Mr. Tony. We welcome our lithuanian friends and visitors.

BALIO SRUOGOS...

(Tęsinys iš 10-to pusl.)

Ne, ne! Bajorų mirė Lietuva, Ne mūsų. Ji, žinomas ikentus šaltį, Dainuojančių pavasariu suš.

Prie kryžkelių stovėsiu smūtkeliu, Milžinkapiuos varpais naktis, Kad spieguose po stora miline Neliuotų plakus Lietuvos širdis.

Šioje dramoje Sruogai pavyko perteikti vientisą Lietuvos dvasios idėją, kuri, besikeičiant laikui ir žmonėms, lieka gyva ir gabi. Ne kartą jau mirė išviršinė Lietuva, kaip pvz., bajorų Lietuva, vienos partijos Lietuva, bet ji kėlėsi ir kelsi vėl, prakentus spiegius — okupacijas.

Tarp gyvybės ir mirties

1943 m. Sruoga suimamas ir išvežamas į Stutthofo koncentracijos stovyklą. Kūrybinis darbas, pasirodo, buvo jam stiprybės šaltiniu. Viena laiške pažymi, kad bandęs kurti priemonė neišeiti iš proto. Keturi komedijėlės (Uošvė, Dobilėlis penkialapis, Paugunda, Prancišiuo marškinėliai) greičiausiai parašytos bėdino reikalo verčiau, kad išliktų dvasiniai sveiku. Tačiau "Pavasario giesmė", didžiaja dalimi baigta kacete, yra visapusiškai pavykusi lyriška drama.

Kartą Sruoga pastebėjo, kad norint tinkamai suprasti kacetinį gyvenimą, reikalinga "nuakėti ežią ne tikrai tarp žvėries ir žmogaus, bet ir tarp gyvybės ir mirties". Šis kacetinio gyvenimo būdingumas "Pavasario giesmėje" įgavo visai skirtingą esmę. Čia Sruoga "nuakėjo" visas ežias tarp skirtingų religijų, tarp realybės ir svajonių, atverdama slėpingsnius žmogaus širdies kampus. Ji esanti gili, kaip "kiauras maišas: piktybė, meilė, grožis — viskas telpa. Ir vis ji alkana kaip senas vilkas".

Zmogiškąją širdį toje dramoje Sruoga analizuoja, kaip rašytojas Durell meilę, iš įvairių situacijų. Štai Zaliūnas, lyg bradūniškas ūkininkas, organiškai suaugęs su žeme. Štai jo duklė Aušrinė, plėšoma laisvės, laimės troškimų ir meilės dvasiniam pasauliui. Štai senio Zaliūno jauna antroji žmona Katrė, pavergta jaunatviško kūno geidulių. Štai jos mylimasis — Zaliūno auklėtinis Vacius, pasimetęs tarp žaliūniškos meilės žemei ir tikėjimo, kuriame yra sujungta senasis lietuvių tikėjimo kultas ir krikščionybė. Vacius taip pat blaškomas tarp dviejų moteriškųjų meilių: "hekūnės, ne šios žemės" dukros Aušrinės ir besielio kūno — Katrės. Visų šių keturių žmonių centrinė trauka yra milžiniška pušis auganti senoje alkvietyje, dievaitės Mildos kalno pašlaitėje, po kurią palaidota pirmoji Zaliūno žmona Milda, o pušyje įstatyta koplytelė su

pašventintu šv. Kotrynos paveikslu. Intrigai suintensyvinti ir veikalo lygsvarai išlaikyti Sruoga įveda vienuolį Domijoną, siauros nuovokos, bejausmį, inkvizitoriškos prigimties asmenį. Kaip paprastai Sruogos dramose yra savieji ir svetimieji išsiskiriantieji interesais ir būdais, taip ir šioje dramoje Domijonas įsiveržia į Zaliūno šeimą, lyg svetimasis į maldyklą. Jo skirtumai išryškinti keliuose atvejuose. Kada Zaliūno šeimos nariai nuosirdžiai ir giliai, nors kiekvienas savaip, tiki transešdencija, Domijonas yra visapusiškai klerikalinis tipas, tesirūpinas išviršine religijos forma ir skelbiantis ją prievarta ir jėga. Kada pirmieji yra laisvės ir laimės problemomis besirūpinantys žmonės, Domijonas daugeliu atvejų primena mūsų tautos laisvės sutrypsius ruduosius ir raudonuosius okupantus. Dramos pabaigoje išreiškiamas gilus tikėjimas laisvės ir meilės jėga; tie, kurie ją tiki, išlieka, o abejotojai — žūsta. Svetimieji jėga — Domijonas išvyksta, išsinesdamas šv. Kotrynos paveikslą, lyg simbolį išviršinio tikėjimo.

1945 m. grįžęs iš kaceto į Lietuvą, Sruoga parašo "Dievų mišką". Tai kalinio dienoraštis, patiekias atskirus kalinamųjų ir prižiūrėtojų dvasinius atvaizdus. Išsisa virtinė dvidešimtojo šimtmečio žmogaus atvaizdų: praradusieji mirties, gyvenimo savokas, ir tie, pas kuriuos nelikė nė pėdsako žmoniškumo. Parašyta tiek universalioje plotmėje, kad nebūtų esminio skirtumo, jei prie "dieviškojo miško" vartų būtų užrašyta "Vorkuta". Vėliau Sruoga rašė istorinę dramą "Barbora Radvilaitė", kurios nespėjo

baigti. Kiek aišku iš atbaigtosios dalies, Sruoga kreipė dėmesį į asmens laisvės, pasiaukojimo ir laimės problematiką. Ypač jautrus meno esmės ir menininko laisvės problemai, išreikštai dailininko Mantinelli lūpomis.

Plačiau kalbėti apie Sruogos kūrybinius pasireiškimus ir kūrybos raidą pokarinėje sovietinėje Lietuvoje yra neįmanoma, teturint emigracijoje tik dalį to meto jo kūrybos ir žinant to meto kūrybinės sąlygas. Kūrybinės sąlygas pailiustruoja šie pavyzdžiai. Drama "Pajūrio kurortas", parašyta pagal "Dievų mišką", yra menkoka esetiniu atžvilgiu. Tačiau yra žinoma, kad Sruoga buvo suimtas ir po to pažadėjo į parašyti pagal komunistų partijos reikalavimus. O vis dėlto galėjo įrašyti pastabą — pasiteisinimą: "taisyto rankraščio teisėmis"! Arba viename laiške Cvirkai aiškina: "Surasti naują kūrybos formą ir naują darbo metodą man kol kas dar sunku — to beieškodamas per ilgai sugaištu, — negi galiu žinoti, kada ir kaip sėkmingai pavyks man surasti".

Negalėdamas laisvai kalbėti, Sruoga prabyla per Heines ir Nekrasovo vertimus. H. Heines poemo ciklas "Siaurės jūra", Sruogos išverstas 1946 m., yra kupinas ilgėsio, sielvarto ir klajūniško "savejo kranto" ieškojimo. Būdingas Heines kreipimasis į senuosius graikų dievus, kurių "jis anksčiau nemylėjęs", bet naujieji nugalėtojai — romėnų dievai yra "dievai skurdio ir žalos, su liurbių kailiais":

O, apima mane pašalės pyktis, Ir griaut norėčiau šventoves naujas Už jus, seni dievai...

Norėčiau atsiklaupit ir melstis...

Ar reikia spėlioti, kodėl Sruoga išvertė Nekrasovo poetinę ismintį — eilėraštį "Nežinomu draugui"?

Lyra neprekiavau, bet būdavo, teisybė, Kai gresia man likimo sūkūriai, Netikra garš iš lyros išgūbia Mana ranka... Aš vienišas seniai...

Dainuot man buvo skirtas pašaukimas Tave, tauta, kentėjimais garsi...

Manoj meilė, tau šalie gimta.

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARZAS BUČODARZAS WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE 83rd and Willow Springs Road WILLOW SPRINGS, ILL.

Literatūra ekonominiiais klausimais

Turime idomios ir ekonomistams būtinos medžiagos apie Amerikos lietuvių ekonominį gyvenimą. Egzempliorių skaičius nedidelis. Anksčiau atsiliepusieji pirmieji gaus. Turime:

- 1. AMERIKOS LIETUVIŲ PREKYBOS BUTŲ VEIKLA. 70 puslapių. Išleido Amerikos Lietuvių Ekonominio Centro leidinys, 1933 m., 96 pusl. \$1.00
2. ŽINIARASTIS NR. 3. Amerikos Lietuvių Ekonominio Centro leidinys, 1933 m., 96 pusl. \$1.00
3. AMERIKOS LIETUVIŲ EKONOMINIO CENTRO PROTOKOLAI IR REFERATAI. Am. Liet. Ekonominio Centro leidinys, 1933 m. 88 psl. \$1.00

Kas iš karto užsisakys visas tris knygeles, tai galės jas išgyti už \$2.00. Pinigus prasome siųsti tokiu adresu:

NAUJIENOS 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Illinois

SIUNTINIAI—DOVANOS I SSSR PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC. (Licensed by Vn shposylorg) EXEKUTYVUS OFISAS 1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, New York. — Tel. IN 7-5522 SIUNTINIŲ pristatymas GARANTUOJAMAS, o taip pat gavėjo parašas. Klientų patogumui prie mūsų firmos įstaigų didelis ir įvairus pasirinkimas GERIAUSIOS RŪŠIES PREKIŲ. Firma atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Seštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. po piet. MŪSŲ SKYRIAI: BROOKLYN, N. Y. 1530 BEDFORD AVE. — IN 7-6445 NEW YORK 3, N. Y. 78 SECOND AVENUE — OR 4-1540 NEWARK, N. J. 314 MARKET STREET — MI 2-2452 SOUTH RIVER, N. J. 46 WHITEHEAD AVENUE — CL 7-6320 UTICA, N. Y. 963 BLECKER STREET — RE 2-7476 COMES, N. Y. 13 SARGENT STREET — FE 7-2727 FARMINGDALE, N. J. FREEWOOD ACRES — 363-0494 PHILADELPHIA 23, PA. 631 W. GIRARD AVENUE — PO 94507 ALLENTOWN, PA. 126 TIGHMAN STREET — HE 5-0415 ROCHESTER 5, N. Y. 558 HUDSON AVENUE — BA 5-4210 LOS ANGELES 4, CAL. 107 SO. VERMONT AVENUE — DU 6-6550 CHICAGO 22, ILL. 1241 NO. ASHLAND AVENUE — HU 6-2818 BALTIMORE 31, MD. 1900 BEECHER STREET — DI 2-4240 DETROIT 12, MICH. 11601 JOS CAMPAN AVENUE — TO 8-0298 HARTFORD 6, CONN. 643-47 ALBANY AVENUE — CH 7-5164 SPRINGFIELD, MASS. 69 STERLING STREET — RE 4-4442 JERSEY CITY, N. J. 303 GROVE STREET — HE 5-6368 SYRACUSE, N. Y. 1409 W. GENESEE STREET — HA 2-5386 CLEVELAND 13, OHIO 1028 KENILWORTH AVENUE — PR 1-0696 HAMTRAMCK, MICH. 11339 JOS CAMPAN AVENUE — TO 9-3980

BALIO SRUOGOS...

(Tęsinys iš 9-to pusl.)

dažniausiai ne veiksmo eiga, bet asmuo ar su juo susieta kūrinio problematika, kuri, suintensyvinta tik paskutiniame paveiksle mirties ar pralaimėjimo momentuose, atsikleidžiama nenugalimos tautos dvasios triumfe.

Pirmoji Sruogos istorinė drama "Milžino paunksmė" (1932) apima Vytauto viešpatavimo paskutiniuosius metus. Jis pats scenoje nepasirodo, bet egzistuoja virš visų, lyg dvasia, siekianti valstybinio savarankiškumo. Dramos intriga vystosi išorinėje plotmėje — Vytauto pastangos vainikuotis ir svetimųjų — lenkų kliudymai smurtu ir apgaule. Pati lietuvių problema perkelta į vidinę plotmę — į Jogailos ir švitrigailos asmenis, kur atsikleidžiama tragedijos ir triumfo situacijos. Jogailos vienatviškuose ir kaliniškuose pergyvenimuose iškelta svetimiesiems tarnauti išėjusio lietuvių tragedija. Svetimųjų užgožtas ir suvaržytas, jis gyvena Lietuvos savarankiškumo aspiracijomis ir gimtojo krašto ilgesiu. Lietuvoj jam

Net dargana, žalna rudens vėlyvo —
Kaip laimės sėpnas viešpaties
paunksmėj!...
Lankau senas vietas... Kaip
tremtynis!
Ir vienas skausmą — vienas —
slepti turul...

Aštraus ir tiesaus žodžio, vitalios prigimties švitrigaila Vytauto dvasios paunksmėje išauga tautos vadu. Triumfalinėje ekstazėje, išvijęs lietuvių bėgimą — Krokuvos vyskupą, faktinį Lenkijos valdovą, ir Jogailos žmoną, skelbia: Vytauto nemirtingumą:

Karalius mirė? Nel Karalius gyvas!
Mus veda Vilniun, sostan Gedimino!

Būdingas Vytauto asmens sudvasinimas ir pabaigoje dramose sutapatinimas su tautos dvasia, o taip pat jos įkūnijimas švitrigailos asmenyje. Tą galima laikyti Sruogos didelio laimėjimu, radus pirmą kartą puoselėtąją tautos dvasios idėją ne tik perkelti į meninę tikrovę, bet išryškinti jos nemarumą, ją perkelti iš kartos į kartą. Jogailos vienatvės, liūdesio nuotaikos primena pačio Sruogos ankstyvesniojo simbolistinio laikotarpio panašius pergyvenimus. Dabar jie papildyti nutolusio nuo savo tautos žmogaus išgyvenimais. Audringame švitrigailos asmenyje dvelkėli sruogiška ekspansija ir energija.

Muzikalinėje "Radvilo Perkūno" (1935) pjesėje lietuvių bėdos problema pradžioje yra užgožiama asmeniškų, politinių, o ypač religinių intrigų, išsivysčiusių tarp protestantų Radvilų ir katalikų Katkevičių (Chodkevičių). Švedams pasikėsinus į tautos laisvę, lietuvių tampa visus jungiančiu veiksmu. Pati lietuvių bėdos problema sprendžiama Kristupo I Radvilo Perkūno asmeniškais išgyvenimais, bet nėra tokio tautos dvasios užakcentavimo kaip "Milžino

paunksmėje". Tačiau kitoje tais pačiais metais pasirodžiusioje dramoje "Baisioje naktyje", vaizduojančioje 1905-7 m. Lietuvą, Sruoga vėl grįžta prie lietuvių dvasios analizės. Skirtingas laikotarpis ir skirtingi veikėjai — kaimiečiai ir iš kaimo kilę inteligentai. Veikalo intriga panašiai į "Milžino paunksmės" intriga: svetimieji — rusai nagaika ir spaudžia tramdo kiekvieną lietuvių laisvės siekimo pastangą. Jurgis Skumbinas atstovauja bundančios Lietuvos sąmonę ir išėina prieš carizmą ir nutautėjusius dvarininkus. Jogailiška tragedija, prisitaikant prie laiko situacijų, atsikleidžiama tėvo Simano Skumbino asmenyje, pradžioje ėjusio su rusais, o vėliau praregėjusio savo klaidas. Kaip švitrigailai Vytautas liko gyvas, taip tėvai Skumbinui paskutiniuose jo dvasinio sukrėtimo momentuose, sužinojus apie savo sūnaus Jurgio mirtį, sūnus gyvena, kad budintų kaimiečiuose tautinę sąmonę ir vestų tautą į laisvę:

Jis mirė jum? O aš žinau: jis —
gyvas!
Ne jis, bet jūs numirėliai visi...
Ateis įsiai kaip pranašas rūstus
ir jus, numirėliai, gyvent privers...
Tena!... tena!... Dvasia jo
spindl...

Trumpoje dramoje "Algirdas Izborske" (1937), užuotęs tautos dvasios gyvastinumo problematiką, Sruoga gilina į pačią dvasią. Čia jis atsikleidžia lietuvių dvasios skirtumus nuo kitų tautų dvasios. Kada lenkai ir rusai Sruogos dramose veržiasi svetur, nešdami spaudimą bei smurtą, lietuvių dvasia, išryškinta Algirdo asmenyje, ekspansyvi, bet taiki, globojanti ir ginanti, kaip pvz., rusus nuo prispaudėjų.

1935-38 m. laikotarpyje Sruoga susidomi vaikų literatūra ir parašo alegorinę pjesę "Aitvaras teisėjas", istorinę apysaką "Kas bus, kas nebus, bet žemaitis nepražus" ir lyrinę legendą "Giesmė apie Gediminą". Pirmutiniuose dviejuose veikaluose nukrypsta nuo tautos dvasios problematikos, bet legendoje Gedimino asmenyje išaukština tautos dvasią kaip "šviesą ir šilumą", kuri gyvena "protėvių širdyse" ir kurios sėmsis "mūsų provaikių vaikai". Tautos dvasia įamžinama į Gedimino pastatytą miestą — Vilnių. Legendoje ypač lyriškai perteiktas žilosios Lietuvos gamtovaizdis ir sukurta didinga romantiška atmosfera.

Pirmosios raudonosios okupacijos metu Sruoga parašo dramą "Apyaušrio dalią", imdamas siužetą 1769 m. kaimiečių sukilimą šiaurinėje linkėje. Išviršine prasme drama lyg sugestuoja Sruogos posūkį link "klasių kovos" problematikos, kaip ir dabartinėje Lietuvoje bandoma interpretuoti. Kaimiečių sukilimas prieš "kapitalistą" pažadininkį Tyzenhauzą, prieš

ty aplinkybių, kuriose pats Sruoga tuo metu gyveno. Aprašomas 1693-1701 laikotarpis, Lietuvos—Lenkijos valstybės sąlydžius ir raudonųjų ir rudųjų okupacijos metas yra panašiai abu chaotiški ir tragiški. Todėl vardai, metai nustoja savo tiesioginės prasmės. Dramoje išryškėja visų laikų žmonijai charakteringi aspektai: šalia ištizimo, bailumo, išdavimo bei tuščio patriotizmo egzistuoja pasiaukojimas, drąsa, tikėjimas tiesa ir ištikimybė. Krizių ir laisvės sutemų momentai nušviečiami didžiųjų asmenybių pasiaukojimu ir tikėjimu. K. Sapiegos tragiška asmenybė taip pat išryškėja tik jam pralaimėjus karo lauke ir politikoje, praradus galią ir turtą. Jis iškyla dvasioje milžinu, degančiu tautos tragedijoms ugnim. Tautos dvasios įtakoje tampa net Lietuvos pranašu, skelbiančiu tikėjimą nauju Lietuvos prisikėlimu:

Sioje dramoje yra išryškinta laisvės problema. Ir kas būdinga, kad Sruoga ją sprendžia ne vien aprašomojo šimtmečio rėmuose, bet lyg ir dvidešimtojo. Praeities ir dabarties sąvokos lyg tapusios beprasmiškos, ir laisvės bei lietuvių problematika perkelta į universalumo plotmę. Tyzenhauzo ir vysk. Masalskio žmogaus laisvės varžymo pateisinimas varden "tikrosios" tiesos ar žmogaus (šiuo atveju kaimiečių) nesubrendimo bei tamsumo yra būdingas visų laikų diktatorių pasiteisinimams. Sruogai laisvės ir lietuvių idėja yra ne tik neatskiriamos viena nuo kitos, bet ir nenugalimos. Pvz., iš užsienio atskubėję kariai padeda vėl įsitvirtinti veltėdžiui Tyzenhauzui, ir jis triumfuoja. (Koks lygiagretumas raudonųjų okupantų atveju!). Tačiau jis bejėgis prieš sukilėlių vadą — Radvilaitės dvasinę jėgą, nes jos kankinės dvasia "gyvens per amžius širdyse žmonių". Tokiu būdu lietuvių dvasia, nežūrint svetimųjų pastangų, triumfuoja nenugalima ir nemari.

"Kazimieras Sapiega", drama pradėta 1938 ir baigta rudųjų okupacijos metu, savo tematika bei problematika dar daugiau priartėjusi prie

ty aplinkybių, kuriose pats Sruoga tuo metu gyveno. Aprašomas 1693-1701 laikotarpis, Lietuvos—Lenkijos valstybės sąlydžius ir raudonųjų ir rudųjų okupacijos metas yra panašiai abu chaotiški ir tragiški. Todėl vardai, metai nustoja savo tiesioginės prasmės. Dramoje išryškėja visų laikų žmonijai charakteringi aspektai: šalia ištizimo, bailumo, išdavimo bei tuščio patriotizmo egzistuoja pasiaukojimas, drąsa, tikėjimas tiesa ir ištikimybė. Krizių ir laisvės sutemų momentai nušviečiami didžiųjų asmenybių pasiaukojimu ir tikėjimu. K. Sapiegos tragiška asmenybė taip pat išryškėja tik jam pralaimėjus karo lauke ir politikoje, praradus galią ir turtą. Jis iškyla dvasioje milžinu, degančiu tautos tragedijoms ugnim. Tautos dvasios įtakoje tampa net Lietuvos pranašu, skelbiančiu tikėjimą nauju Lietuvos prisikėlimu:

(Tęsinys 11-me pusl.)

SIŪSK PINIGUS I SSSR

TIK GRAMERCY DUODA JUMS
• Pilną garantiją
Mes turime Bankų ir Apraudos Departamento leidimą ir bondų iki \$20,000.00.
• Geriausias pristatymas
Niekas neatkačiuojama.
Maždaug 10-14 dienų.
• Išmokama pinigai
• Pasirašytos kvitos
Tik mes vieni duodame pasirašytas gavėjo kvitas už visus persiuntimus.
Kursas: 9 rubliai už \$10.00.
Už patarnavimą — iki \$35.00 — \$3.50. Virš \$35.00 — 10%.
Specializuojasi nuo 1947 m.
GRAMERCY Dept. D.
744 Broad Street, Suite 925
Newark, New Jersey
SIUNTINIŲ DEPARTAMENTAS
118 E. 28th Street, Suite 906
New York 16, N. Y.
N. Y. Telephone: MU 9-5958

NAUMĖ LIŪNAITĖ

MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėję, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klydę, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime "Naujienose".

Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šurpulingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie taisyklas esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, geruosius Ardenus, mūsų gimtinę — Zvyrynę, tų laikų Lietuvą ir didingas "Trijų Rožių šventės" apeigas.

Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Prislėdami ar sumokėdami "Naujienoms", 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo,

NAUMĖ LIŪNAITĖ

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, OCTOBER 20, 1962

PATAS IR PATUKAS

(Atkelta iš 1 psl.)

Vyriausias vadas yra Patas

Patas yra — lai jo šešėlis niekada netrupėja — mano vadas. Jis yra aukštas lyg Libano kedras ir stiprus lyg Dagestano tyrų liūtas; jo akys kaip Libijos smiltynų sakalo, kai jis sparnais užsimoja ir vėl lyg Pampasų gazelės iš tyro šaltinio geriančios vandenį, kada nusigiedrina jo lygioji kaktas.

Patas iš vienos pusės yra lyg Ahasverus; jis vis eina ir eina iš pasaulio galo į pasaulio galą, iš kitos pusės aš esu Patukas. Todėl aš visuotiniu, lygiu, slaptu balsavimu, demokratiniu būdu išrinkau jį savo vadu. Jis lipa į kalnus ir aš lygiai; jis leidžiasi į pakalnę ir aš lygiai, ir taip toliau, ir taip toliau.

Patas apsiirgė šitaip: dvilinkos odos batai, lyg aligatoriaus viršutinė žiauna pakausyti geležies vinimis, raudona nertinė kaselė ant galvos mounama, iš keturių vėjų siūta antpetinė toga ir ant nugaros milžiniška lyg Brazilijos voro kukštara, kurioje sutelpa po visą krautuvę kolonialinių, manufaktūros ir galanterijos prekių kelionės ištekliams tenkinti, ir ilga lyg Krivių Krivaičio lazda su plieno kirveliu viename gale ir taip jau plieno durtuvu kitame gale. Toks yra Patas.

Aš? Ką aš! Patas Miunchene man iš trodlerio (skarmalauš) nupirko padėvėtą, gėlėmis ir rūtomis išsiuvinėtą dirbtinos odos kelnaites, dargi iki mano kelių nesiekiančias; kojinaites taip pat nei kelių nei batų nesiekiančias, o tik ant kojų blauzdy storumos užmaunamas; smailią veltinę kepurėlę su ilga gaidžio plunksna, lazdelę ir už mane patį didesnę kukštara, į kurią lygybės principais buvo sumišta lygi pusė trims savaitėms reikalingos provizijos.

Sunkus mano kryžius, tariau našta pakilojės ir į saują aikerėjęs, bet Patas įtikino, kad ir sunkiausias kryžius yra lengvas tiems, kas jį pasiima savo valia. Tai turėjau įrodyti savo pavyzdžiu, ir atsakiau "Taip". Toliau Patas kalbėjo, kad našta esanti sunki tik pirmąsias tris dienas. Toliau esą į savo našta taip įprantama, jog be naštos ir eiti nebenorima. Tai turėjau patirti savo pavyzdžiu.

Kukštara liko už durų...

Tai taręs Patas įlipa į vagoną, ir aš lygiai. Tik su mano kukštara išėjo mažas nesuipratimas. Kai aš įlipau į vagoną, tai mano kukštara pasiliko už durų; kai kukštara pirmą savęs stumiau, pats nebe galėjau pro duris įeiti. Kai traukinys pajudėjo, priejo konduktorius ir mane su našta perskyręs pasakė: zurueckbleiben! Taip prasidėjo atostogos Alpe. Patas, Pato kukštara ir Patuko kukštara nuvažiuo.

Iš Balio Sruogos vertimų

A. Blokas

SOLVEIG

Solveig! In mane pačiužom tu lėkei,
kad pasveikint gegužį skardžiai.
Daug nakčių ir dienų, vien taikoj akmenų,
glūdumoj gyvenau be dainų.

Bet tavasis žvilgsnis man sublizgo žaliai —
aš kirviu užsimojau plėčiai.
Aš juokiuos ir džiaugiuos tarp pušų mėlynų,
aš gegužį daina sutinku.

Te ties grinėčia liuosai
mėlynuoja skliautai —
neįstengs bepaslėpti pušis juos.

Nėr dangaus be tavęs.
Nėr dangaus be manęs.

Te neveltui puikiu vadinuos!
Gyvenau, kaip sapne.
Pušis džiugė mane.

Aš meldžiaus jų godžiam užime.
O tik tu atėjai —
Tuoj sapnus išblaškei

ir pražydo gegužis miške.

Ar girdi, kaip kertu? Ar jauti kaip žiūriu,
kaip tave akimis aš būriu?

Ar girdi, kaip pinu iš dainų degančių
savo Solveig vainikų džiaugsmų?

O su mano kirviu, it ugnine malda,
suvirpėjo mėlynėj aušra.

Tavo balsas — kaip auštančio ryto varpa!
Solveig! Šventi gegužio žiedai.

Sis vertimas buvo išspausdintas 1915 metais "Pirmajame Bare" Vilniuje, kada Balui Sruogai buvo vos 19 metų.

Mano senas nusistatymas —
kai duoda imk, kai muša bėk,
kai bėga — vykis! Leidaisi
kiek kojos iškerta paskui traukinį.
Čia įsitinkau, kad prieš
žodžiai yra žmonijos patirties
kondensacija ir dėlto labai teisingi.
Reiškia, pėsčias raitam
ne draugas. Juo labiau traukiniu
važiuo! am!

Kada su nuotykiu praeinu traukiniu prisivariau iki pačiame kalnų pasienyje esančio Kochelio, čia radau ant tuščios alaus statinės besėdintį ir ir kojomis su dviem kukštaramis bežadantį Patą, kurs už sauvailšką pasišalinimą nuo kukštara liepė surasti viešbutį ir jame kiaurą naktį pasiimti ramiųjų. Laimei, viešbutis neradau ir pabaudą geriausiais norais nebuvo galima atlikti.

Kaikada ir mažam gera

Buvom pasiekę pačias prysakines pozicijas ir rytą metą anksti turėjom išžyguoti. Kochelio etapo punktas knibždėte knibždėjo. Nuogais keliais, atsilapoje, juodai nudegę ir dar nepradėję degti, didelėmis lazdomis, dvigubais batais, su vorinėmis kukštaramis žmonės lyg skrudėlės su neproporcingai dideliais užpakaliais landė po visus sveilingo Kochelio prieangius.

Kur mes pasidžiausim, nakvynėlę gausim... susirūpinau.

Tau dar pusė bėdos — ir pusės vietos užteks, nuramino Patas ir tuojau pridėjo: — Patuk, tu greičiau gausi. Patešk kok dvi vietas. Sau ir man. Suprantai?

Apibėgau visą miestą. Sau gausiu kiek tik noriu, bet tik atvedu Patą, taip šeiminkė ir laužo sutartį. Sako — nėra vietos. Galop Kochelio ežero

pabaliuose radau pakankamai erdvį malkinę. — Bėdos nakvynė, — paaiškino bavaras prijausdamas ir iš anksto paėmė užmokestį, kad, anot jo, mudum dėl tokio

mažmožio nereiktų iš ryto begništi.

Bėdos nakvynė atrodė taip: Pašifurės kampe buvo sukrautos žygio lovtės, jau iš anksto kitų turistų užsakytos. Iš dviejų mudviem skirtų lovyčių suplanavova tokią kombinaciją: Patas išsitiesė išilgai abiejų, o aš skersai vienos, ir abudum išėjo lygiomis, nes abiejų galvos liko išsikisę be atramos.

Ziūrėk, nors sykį ir aš su tavim susilyginau: pasididžiauau galva maskatuodamas.

Patas jau nebeatsakė. Už lango ežere kažkas lyg ajėryne karosiai kiaurą naktį bučiavosi. Miegas neėmė ir kažkokio vabalo kandžiojimo suaktyvintas pašokau iš kojų galio ir nuėjau prie be stiklo lango, per kurį kiaurą naktį spaudžiau į vidurvasario vidurnakčio ugninėmis žaromis žėrintį Kochelio ežerą. Žiūrėdamas į amžinoje ramybėje snaudžiančių visų pasaulį užstojusių milžinų sieną.

Herzogstano apgulimas

Su pirmomis kregždėmis vadas mane priklėdė iš snaudulio, į kurį auštant palangėje buvau nugaromis į priekį išėjęs, kur buvau sapne palipęs.

Pirmasis žygio etapas Herzogstano viršūnė, 1731 metų aukštumo. Tai bus tik pajėgų išbandymas, — persikėlė, kad, anot jo, mudum dėl tokio

(Atkelta iš 4-to pusl.)

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materijai.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Connoisseurs: Send 10¢ and self-addressed envelope for handsome booklet of brandy cocktail recipes by famous European bartenders to: GERMAN DISTILLERIES LTD., NEW YORK 20, N. Y.

11 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, OCTOBER 20, 1962

PATAS IR PATUKAS

(Atkelta iš 3-čio psl.)

pėjo vadas.

— Aš jau ten buvau, aiški-
nausi vis dar negalėdamas iš-
sivelti iš sapnų svaigulio.

— Sapne, — atspėjo vadas.
Sekė jo tolimesni įsakymai:

Ekskursija vyksta žygio
tvarka. Pakelėmės virsime ko-
šę su arbata, nakvosime šiene.
Biti maršo žengime. Žingsnius
pagreitinti bus galima tik bė-
dos atveju. Užsimušimas —
individualus dalykas. Teore-
tiškai kalnuose užsimušti nėra
jokio reikalo, nors per pra-
citas sekmines po Herzogstan-
tandu nuo Ožio Kupros dešimtis
turistų nuriedėjo.

— Kukštaras ant kuprų ir
žengte — marš!

Mano ir stuburkaulis sutra-
kėjo, kai kukštarą uždėjo. Į
riestainį susilenkęs nukulnia-
vau paskui Patą, kuris lyg sie-
ninis laikrodžio vienodomis se-
kundėmis nesulaikomai mušė
sieksninius viens — du — trys.

Kvapą sulaukęs apsidairiau.
Herzogstandas šį rytą lyg
miražas melsvo rūko rūbu ap-
sivilkęs su žvilgančia, kur tai
tolybėse tekančios saulės spin-
duliuose auksu dažyta ant gal-
voviršio užmauta karūna, pra-
džioje grėsmingai arti stovė-
jęs, juo tolyn juo labyn pra-
dėjo trauktis atapatščias ir su-
sigūžti savo papėdėse lyg ne-
užderėjusio kanapės augan-
čių eglynų galūnėse.

Sunkiausias kelias
kopti į aukštį

Nužygiavome lyg į dangų —
skaudžiu, aštriu, vingiuotu
akmenų taku vis aukštyr ir
aukštyr. Pagaliau pasinėrė-
me tamsiam meške, kuriame
neapsiklausomai giedojo, kle-
gėjo ir šniokštė simtai krintan-
čių krioklių, upelių ir srovių,
kurių vanduo buvo lyg iš-
tirpintas žalias kuparasas.

Miškiui prarečėjus ir dar ke-
liems prakaito lašams nulašė-
jus, mes buvome 800 metrų
aukštumoje prie Valčių eže-
ro kranto... Tartum būtų prasi-
vėrusi pati žemė, gilioje gily-
bėje atskleidama dar neregė-
tai gražaus mėlyno vandens
pripilūt bedugnė.

Turėjau kovoti su vaikišku
džiugavimu ir laukiniu siaubu
taip staiga ir nepasiruošęs at-
sidūręs prieš neapsakomą pa-
noramą. Pietuose ežerą siau-
tė kalkinės Karvendelės kal-
nyno galūnės su 2755 metrų
Birkaro viršūne; pro jas gal-
vas iškišę stovėjo Trys Arno
viršūnės ir didingoji Wet-
tersteino siena su Trijų Vartų
viršūnėmis po 2674 metrus
aukščio. Kairėje lyg atsargoje
rogiškojo erzinančiai nuoga
Benediktinų Siena, o dešinėje
pro miškų viršų kyšėjo mūsų
kelionės tikslas išdidęs Her-
zogstandas, už kurio atsargos
dėliai matėsi Heimgarteno ke-
purė. Toliau užpakalyje stai-
giuose kalnų slaituose baltava-
vo akinaičiai balti sniego plo-
tai. Atrodė, kad regti saldžiai
miegančios gražuolės žemės
veidą, iš kurios pravirų lupų
matosi balti, sveiki ir gražūs

Ištrauka iš Sem Benelli dramatinės poemos "Apsiautalas"
(mašinėle rašyto vertimo 128 pp.)
(2-as veiksmas, 74 ir 75 psl.)

... Noriu pasakyti,

Koks mano tikslas ir prasmė likimo?

Aš daliju žmonėms džiaugsmus, kurių

Atgal man niekas nebesugrąžina.

Su sielvartu jaučiu jus, kad kiekvienas

Nerimstant širdžiai rasų sunkų kelią

Į grožį. Juk ir užuolas galingas

Taip auga: jėga su audrom kovoj

Iš lapų kritusių ir puzdrų semdamas!

Klajaju tarp žmonių, kaip juokdarys.

Žinau, kaip žmonės stangrūs ir nestropūs

Paguodos lobį atnešančiai meilei.

Mane žiebčia viskas. Visas aš

Degu nuo visko, ir žmonėm, kuriuos

gyvenimas ištaršė ir pravirkdė,

Tą skelbiu grožį, kurs many liepsnoja.

Ir kartais man pasiseka: širdžių

Rūstybėje vėl ima švelniai dvelkti

Sventoji meilė. Taip kaip debesį

Savęs patraukia jūrą per miglas,

Apvalo ir lietus gražina žemei.

Paguodų mano gilmena bedagnė —

Lyg krūmas vynuogių, kur saulėj kaista —

Kekes brandina svyrančias visiem.

Visus priglobdamas, iš jų sunkiu

Aš vynu žaizduojantį ir raudą. —

Visiems, kas tik ištroškęs, nori, prašo,

Ar atkiša man taukę kas auksinę,

Ar paprastą molinį puodą, šukę,

Ar virpančias iš skausmo riešukėdas, —

Paimk, prie lūpų dėl, atsigavink!

(Trumpas tytelėjimas)

Aš gyvenu visiems; mana širdis

Negirdi niekur atgarsio. Pabus

Iš savo svaigstančių sapnų — ir štai:

Menkatė, aplaista, vienui viena!

Ji įsiurbė visatos visą graudį,

Bet uždara savy. Ir niekas, niekas

Nešildo jos. Ir niekas niekuomet

Grakščios galvos nepriglaudžia prie jos, —

Gėlos Visatos įnagio skardaus.

Ne klausė nieks: — O tu? Ar tu kenti?

Negrauzia kartais širdperša tauš? —

Dabar jās galite įsivaizduoti,

Kaip jūsų vaizdas, toks mielaširdingas,

Mane pralinksmino ir ... sugraudino!

Įsijaukimas — bergėžias! Juk likimas

Manasis pasikeisti negalės.

Šį veikalą Balys Sruoga vertė 1942 m. pabaigoje ir 1943 m. pradžioje

— Vilniaus dramos teatras ruošėsi jį statyti. Veikalą lydinčią studiją

"Sem Benelli poezija" B. S. baigė rašyti vos pora dienų prieš tai kaip vo-

kiečių gestapo jį suėmė ir išsiuntė su naikinimui į Stuthofą KZ. "Apsiau-

talas" vertimas, išskyrus poras ištraukų, dar niekur nebuvo spausdintas.

kaip perlai jos dantis.

— Tai pryšakinės linijos, tar-
rė mano vadas. Pro jas pras-
laužę pamatysime tikrąsias
pajėgas, kurias arba nugalėsi-
me arba su nepadorumu atsi-
trauksime.

Kas tau besitrauks, kai kal-
nai taip neatlaikomai traukia!

— Dar šiandien noriu su ta-
vim būti rojuje: — padekla-
mavau rodydamas į išdidžiai
grakščią viršūnę.

— Ne taip greit pasiekiamos
viršūnės, — perspėjo mane Pa-
tas, kurį jau ruošiausi apšaukti
Vergilijū, vedžiojančiu Dan-
tę pragaro ir dangaus pakrai-
gėmis.

Alkanas žmogus geriausias
diplomatas

Kas kam sopa, apie tai jis
kalba.

Man visą laiką rūpėjo, kaip
savo kukštarą numetus, bet
apie tai prisipažinti vadui una-
ras neleido. Pradėjau iš kito
galo, labiausiai taikydamas į
žmogaus silpnybes ir aistringai
kalbėdamas apie poilsį ir
valgi, bet norėdamas, kad jis

TO RECOVER

your suspended or revoked drivers
license through a Financial
Responsibility Insurance policy.
All types of — Insurance
Call — Joanne
OL 6-3597

SEWERAGE

Complete 24 hour
Emergency Sewer Service
Catch Basins Cleaned
Lines Rodded
Catch Basins Repaired & Rebuilt.
Fully lic., insured & bonded.
Tel. 521-3230

FALL DISCOUNTS

Savo \$5.00 or \$10.00 or more on new
Spencers Individually designed founda-
tions in your choice of many glo-
rious materials. Budget payments if
desired.
55 E. WASHINGTON, Room 1216
AN 3-6028
1149 Lake Oak Park, Ill.
EV 6-0760

MATTRESS RENOVATING

MATTRESSES — BOX SPRINGS
COMPLETELY REBUILT
As low as ... \$8.50
1 Day Service
MADE - RITE BEDDING CO.
North Ph. AR 6-6886
South Ph. 493-5422
New Coils, Rollages, Tufts
5 year guarantee

DORMERS — BASEMENTS

ADDITIONS — REPAIRS
All trades handled.
Licensed and Insured.
Phone 677-5656
FHA Terms

HILLTOP CEMENT

Patios, sidewalks, concrete step
patching, waterproofing a
specialty.
No job too small.
HI 5-1078

NU - WALL

cleaning by machine.
Results Perfect. Free est.
TA 9-2188
Waxing - Polishing Floors.
Wood work year round.

GENERAL REMODELING

Kitchens, Bathrooms, Recreation
Rooms, Porches, Tiling, New wind-
ows and Garage doors. We do the
complete job.
Work guaranteed. Free Estimates.
BEImont 5-3191

FOR THE FINEST

PAINTING & DECORATING
Free Estimates.
Work Guaranteed.
(White) Call
GARDen 3-5919

MISTER DUKE'S BANQUET ROOM

AND COCKTAIL LOUNGE
Available for all occasions.
Accommodating 25 to 150 people
for parties.
3953 W. FULLERTON AVE.
Call CA 7-9606
After 6 P. M.

Išvenkite rudeninio skubėjimo

ir užsisakykite dabar

WEIL — McLAIN

Alyvos ir gazo pečių

MORAN SUPPLY CO.

2501 N. Central

NA 2-8300

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

4 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, OCTOBER 20, 1962

BALIO SRUOGOS...

(Tęsinys iš 8-to pusl.)

mosi ženklų, kartojasi meta-
foros, vaizdai ir nuotaikos. Net
pats poetas, prisidengęs B. Si-
rakūzino slapyvardžiu, kalba
su pašnirpa apie savo tuolaiki-
nės kūrybos menkuną, apie
"Balio Sruogos besinarplioji-
mą po klampynes", neradimą
išeities ir pan. Tuo metu
(1922-1930) Sruoga daugiau
rašo kritikos bei mokslinius
straipsnius. Tuo pačiu sui-
ntensyvėja dėmesys teatrui bei
dramaturgijos problemomis.
Nors teatru jis domėjosi jau
būdamas Rusijoje, bet dabar
daugiau gilniasi į Stanisla-
vskio teatro meno sistemą ir va-
karičių romantinį teatrą. Iš
žymesnių Sruogos straipsnių
apie dramą bei teatrą yra "Lie-
tuvų teatras Peterburge" ir
studija apie P. Vaičiūno dra-
maturgiją.

Iš laikotarpio kurybinių da-
lykų paminėtini trys kūriniai:
"Miestas", "Alpių vėjais" ir
"Alpėse". Juose aiški pastan-
ga išsiveržti iš dvasinės akli-
vietės; kiekvienas kūrinys skir-
ias net tik stilistika, bet ir
pasaulėjauta bei tematika.

Poema "Miestas" rašyta Vo-
kietijoje Sruogos poezijai ne-
įprasta griežta klasišne 9 eilu-
čių strofa. Šaltą, beamsenio
miesto atmosferą perduoda,
nevegdamas nei natūralisti-
nių vaizdų, ironijos bei gro-
tesko, kas buvo madoje tuo-
laikinėje Europoje, siaučiant
futurizmo ir ekspresionizmo
įtakoms.

Ciklas "Alpių vėjais" reflek-
tuoja poeto alpiškus įspūdžius,
nes, gyvendamas Vokietijoje,
jis pamėgo Alpes ir tapo entu-
ziastu jų lankytoju. Ciklas
stilistiniu bei forminiu atžvil-
giu yra Sruogos kūrybos vir-
šūnė. Ekspresyvas ir virtuoz-
iško žodžio magija išgauta
kalnų didybė. Metaforos bei
vaizdai atveria gamtovaizdį,
o nevienuodu pėdų skaičiaus ei-
lėse, įvairios sudėties posmuo-
se ir eilėdaros instrumentaci-
niame suslygavime girdisi net
vėjo šėlimas bei jo atodūsiai,
aidį kalnų papėdėmis. Cikle
vyrauja į dvasines aukštumas
kopimo atmosfera ir galų gale
dvasinio ramumo viršukalnės
pasiekimas. Ten "nebėra pa-
saulio, nebėra mirties", o
"glūdi išmintis", išsilaisvinusi
nuo "svajonių" ir "šaltojo pro-
to". Tas viskas lyg ir liudytu
naują poeto pasaulėjautą. Ta-
čiau kaip artima nuotaika,
mistinė aplinka ir net pačios
frazės Baltrušaičio septintosios
dvasinės pakopos eilėraščiųams!
Ypatinai tas tapatų eilėraš-
čiuose "Približenie", Voschaž-
denie" ir "Gornaja tropa".
Baltrušaitis irgi buvo sučiūvęs
begarsėje metafizinėje erdvė-
je, "sustingo troškimai", "go-
da" ir "protas"; telkęs "vien
tik žodis" — žinojimas. To-
kie sutapimai liudija, kad
Sruoga, verždamasis iš dvasi-
nės akliavietės, tegalėjo įsijaus-
ti į baltrušaitiškai perjaustus

Plotino neoplatoniškos trans-
cendencijos sampratą. (Įsijaus-
timas į tokią mistinę aplinką
tėra vienintelis Sruogos kūry-
boje).

Cikle "Alpėse" vėl visai
skirtinga pasaulėjauta ir anks-
tyvesniau alpiškų nuotaikų
ciklui diametriškai priešinga
eilėraščių forma. Pastebėtina
Sruogai neįprasta klasiška,
griežtai išlaikyta keturių eilu-
čių strofa, lygus pėdų skaičius
ir net kartais persistengimas
rimuoti kiekvieną eilutę. Apstu
natūrališkai ar net snreališ-
kai skambančių palyginimų:
prakiurę debesys "išsūtina
akis", "palšais sliškais, atasi-
jom issitempę lašai", "mes
kaip šlapios utelės prilipę pra-
rajos", teka vanduo per nuga-
ras tarytum "iš pragaros sun-
ka" ir t. t. Grefimai su šiais
palyginimais poetas kalba
apie visatos didybę, kad ji už-
liejęs ramumas: "nebėr vaizdų
širdy"... Aplinka pasakiška, ir
kartais poetui atrodo, kad lėks,
"pralėks gyvenimas paveiks-
lu čiuurlionies". Dieviškai di-
dinga aplinka, sublimuotai ra-
mi poeto nuotaika ir grubūs,
keturvėjiškai dvelkiantieji pa-
lyginimai! Smėžteli abejonė,
ar Sruoga tikrai gyveno to-
mis nesuderinamai priešingo-
mis nuotaikomis tuo pačiu
metu?

Nežiūrint to, kad šių trijų
kūrinių vertė nėra lygi poeto
pastangoms, toji dvasinė akli-
vietė — nevaisingas laikotar-
pis (1922-30) Sruogai buvo
našus kitu atveju. Jis lyg su-
bręsta dvasioje, nes vis ma-
žiau susitelkia ties savimi ir
savęs identifikavimu su su-
pančią aplinka. Jo dėmesys
krypsta į kitų žmonių gyveni-
mą, vis labiau į savąją tautą.
O tuolaikinis pirmojo nepri-
klausomojo dešimtmečio gyve-
nimas pasižymėjo entuziazmu,
vitališkumu ir ekspansija. Kū-
rėjas, užsikrėtęs tuo entuziaz-
mu, paprastai buvo sūkuriais
nešamas izmų užtvindytu gy-
venimu. Ypatinai Sruogos di-
namiška asmenybė, jo maiš-
tingumas prieš vidutiniškumą
ir autoritetus, lyg prašyte pra-
šosi būti priskirtu prie ketur-
vėjininkų, kurie keturių vėjų
sūkuriais lėkė gyvenimo pa-
viršiumi. Gal būt kartais šiaip
gyvenime ar kritikos srityje
pasielgė "keturvėjiškai", bet

jo kūryboje gyvenimo laikinu-
mams nebavo vietos. Sruoga
buvo susikaupęs ties dvasiniu,
o ne išviršiniu tautos gyveni-
mu, todėl liko nuosalyj ty kul-
tūrinių sukurių. Jo rūpestis tau-
ta ir jos dvasia atveda jį prie
lietuvio kaip žmogaus problema-
tikos. Žinoma, jam reikėjo lai-
ko tai problematikai pergyventi,
perjausti ir atrasti naują dar-
bo metodą ir formą tiems be-
sikristalizuojantiems pergyve-
nimams išreikšti. Beveik po 10
metų blaškymosi, ieškojimo ir
brendimo Sruoga pasirodo su
nauja pasaulėjauta ir nauju
žodžiu — istorine drama.

Draminė kūryba

Atskleidamas lietuvių proble-
matiką, Sruoga išryškina
ne tautinę idėją, ne patriotines
teorijas ir net ne pačią tautą,
bet tautos dvasią, apie kurią
jau karo metu filosofavo. Jo
iškelta nemarioji tautos dva-

sia egzistavo prieš tautinės
idėjos, tautinių teorijų susifor-
mavimą; pastarosios tėra lyg
drabužis, susidėjęs ir besikei-
čias laiko tekmeje. O Sruoga
domino nepracinančios verty-
bės. Todėl žvelgia jis į pačią lie-
tuvio sielą iš įvairių padėčių
ir atskirų laiko perspektyvų.
Jis pasirenka kritiškiausius
musų tautos momentus, nes to-
kiuose momentuose išryškėja,
santvėrtėja ir atgimsta asmeny-
bė. Vardai ir laikotarpiai
Sruogos dramose turi tik ant-
rapielę reikšmę, nes pati dra-
ma vyksta žmoguje.

Nežiūrint Sruogos perėjimo
į draminių žanrą, jis per daug
nenutolsta nuo simbolistinio
metodo — vienkartinį nuotaikų
ir sielos būsenų atskaidi-
mo. Duoda eilę atskirų vaizdų
ir scenų — paveikslų, kurie
dažnai neturi tiesioginio sary-
sio tarpusavyje. Juos jungia
(Tęsinys 10-am psl.)

PRIES SIŪSDAMI
DOVANŲ SIUNTINIUS Į SSSR
PER KURIĄ NORS FIRMĄ,
PASIKLAUSKITE PATYS SAVES
APIE SEKANČIUS DALYKUS:

1. Ar firma patikima?
2. Ar ji tai prode?
3. Ar ji rūpestingai supakuoja ir išsiunčia siuntinius ir paruošia dokumentus?
4. Ar ji naudoja geriausias dėžes?
5. Ar ji varo biznį ilgiau, kaip 25 metus?
6. Ar ji oficialiai ĮGALIOTA?

Atsakymas į visus šiuos klausimus bus TAIIP, jei Jūs
siųsite dovanų siuntinius per bet kurį

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
SKYRIŲ

716 WALNUT ST., PHILADELPHIA 6, PA. PHONE: Walnut 5-9455	
48½ EAST 7th STREET NEW YORK 3, N. Y. PHONE: GRamercy 3-1785	263 MARKET STREET NEWARK 2, N. J. PHONE: Market 3-1968
730 LIBERTY STREET TRENTON, N. J. PHONE: LY 9-9163	3206 EASTERN AVENUE BALTIMORE 24, MD. PHONE: DI 2-2374
4102 ARCHER AVENUE PHONE: FRonier 6-6399 CHICAGO 32, ILLINOIS	6460 MICHIGAN AVENUE DETROIT 10, MICH. PHONE: TAshmo 5-7560
390 WEST BROADWAY SO. BOSTON 27, MASS. PHONE: Andrew 8-8764	683 HUDSON AVENUE ROCHESTER 21, N. Y. PHONE: BAker 5-5923
346 THIRD AVENUE PITTSBURGH 22, PA. PHONE: GRant 1-3712	1313 ADDISON ROAD CLEVELAND 3, OHIO PHONE: UTah 1-0807
3216 SUNSET BLVD., LOS ANGELES 26, CALIF., Phone: NO 5-9887	
943 ELIZABETH AVE., ELIZABETH, N. J., Phone: EL 4-7608	
217 EAST HENNEPIN AVE., MINNEAPOLIS 14, MIN., FE 2-4908	
1236 — 9th AVENUE, SAN FRANCISCO 22, CALIF.	

GREIT ATGABENKITE SAVO SIUNTINIUS PAS MUS, IR MES
GREIT IŠSIŪSIME JUOS!

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

DOVANAS KALĖDOMS

SAVO ARTIMIESIEMS
SIŪSKITE JAU DABAR
IR TIK PER
CENTRAL PARCEL SERVICE.
kurio pagrindinė įstaiga yra
220 South State Street
Tel.: WA 2-9354,
gį B. Vitkaus vedamą skyrių rasite
2618 West 63rd Street
Tel.: WA 5-2466

Maisto produktų siuntiniai, akordeonai ir suvamosios mašinos dabar
pristatomos 4 — 5 savaitių laikotarpyje.

Turime ypatingai gausų pasirinkimą prekių siuntiniams sudaryti.
Apsilankykite mūsų ir vietoje įsitikinkite.

GARANTUOTA SIUNTINIŲ
PRISTATYMA TRUMPAUSIU
LAIKU ATLIKAME JAU
NET 16 METŲ.

4 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, OCTOBER 20, 1962

9 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, OCTOBER 20, 1962

BALIO SRUOGOS...

(Atkelta iš 7 psl.)

čiu. Nemėgsta minios ir visuomeniško gyvenimo tuštybių. Sruoga net kurį laiką priklausė "Demokratinės tautos laisvės sandarai", o viename laiške, rašytame karo metu raše, kad "filosofuotu dabar daugel apie tautos dvasią, apie tautos kultūros pamatus, apie žmogaus dvasines savybes ir t. t." Tačiau kūryboje nėra užuominos apie savo tautą nei apie tautos dvasią. Šiuo atveju išryškėja, kad Sruogos pasaulėjauta teapre- pė simbolistini pasauli, o tautos atgimimo ir laisvės problemos dar tebeegzistavo tik poeto pasaulėžiūroje plėtimė. (Tautos dvasios problematika perkeliama į kūrybinę plotmę tik apie 1930 metus).

"Dievų takais" rinkinyje ryškiau pasireiškia Sruogos pasaulėjautos kaita negu "Saulės ir smilčių" rinkinyje. Ypač cikle "Dievų takais" taji kaita sugestijuota metų sezono simboliškoje. Pavasariška nuotaika susieta su dvasiniai nauju atgimimu, kur poetas atrodo esąs atradęs pažinimo šaltinį:

Kaip žibutės anksto ryto
Prie žinyno —
Mano saulė nurašyta —
Mano saulė vėlei žvyto
Ir aš keliau vėlei kitas.

Dvasinis nušėlimas ir nuotai- kų pasikeitimas tolygiai eina su pasikeitimu metaforose; poezijoje apstu vaizdų iš lietuviško gamtovaizdžio su rasotu rytu, su paparčiais, gėlėmis vietoj buvusių urvų, vėtrų, jūrų simbolių. Intensy- vėjant kūrybinį polekį perduoda vasaros kaitos atmos- fera ir apsvaigimu saulėje ir žieduose. Tačiau jis vis kaž- kur nerimo genamas:

Değu, ateinu ir nueinu
Ir vėlei lieku kaip eglis lauke...

Arba kaip "vilkas nakti- velkas pasauliu" vienišumu nešinas per vėlyni sodus su verkiančiais šermukšniais. Ir vėl liekas vienas:

Kaip žilvitis vienas lauke
Laukia saulės — nesaulukia —
Šaukiu lauke — neprisauciu —

Taip ir nukeliauja "dievų takais" į patį gūdųjį rudenį — visiską nusivylimą savų dvasinių pasauli. Iyvksta lū- žis pasaulėjautoje: to pačio ciklo XXIX giesmėje yra poe- to išpažintis, išreikšta realiai ir nedviprasmiškai:

Numylėta, numylėta, tu, žemele,
Nesakyk — paklydes sūnus,
Nesakyk! — Aš grįžu, būnu
Kaip tas vaikas paklusnus
Ir su dūšia ir su kūnu.

"Grįžusiojo" į žemę žodyje jaučiasi lyg vienišų pasilik- siojo paskutinis kreipimasis į žemę-motina, nes ji "pa- gimdžius, išauginus" galbūt išgirs "savo vaiko" šauksmą.

Cikle "Dievų takais" Sruo- ga atsipalėšęs nuo įvairių įla- kų, ir jo poetinis žodis byloja apie besiblaškančios asmeny- bės gily pergyvenimą bei įsi- jautimą į kritiškuosius dvasi- nius momentus. Kitiuose eilė- raščiuose jau diametralus pa-

sikeitimas nuotaikose, kuris lyg bylotoj apie poetą, atrad- sus savo dvasinius namus — žemę. Degimo simboliu suges- tijuoja naują kūrybinį pato- sį: "prašvites pajuntu, kad vėlei bevirpu, klajoju, de- gū...". Jis vėl "vėtroj", "spin- duliuose", šventiškame ramu- me:

Mano sieloj šiandien šventė —
Rymastėlis ir aušra.

Deja, praėina dienos "šven- tos." Aušta naujos rudeninės arba kupinos darbų įkarsčio. Tačiau poeto dvasinis pasau- lis ramus. Pvz., eilėraštyje "Marių pakrantėj" jis ramus spokso į jūrą, gėrėdamasis vė- ju, kuris dabar "kaip sėjęjas rytą sėja", bučiuojant ma- rėms kūną", "bringsta krau- jas naujai dienai"... Kokia rami, saulėta poeto nuotaika ir toks mielas priimlumas jū- rai! O kaip neseniai ji kovoję nirtulingai su bangomis, sku- bėjo sūkuriais į nežinią!

Toks ramumas ir gėrėsysis, ži- nant poeto audringą, neramių sielą, yra lyg neįtikinąs. Ta- čiau netrukus pasirodo skun- du išmargintų eilių, kad "stinga svajonių", "godų la- kių"... Pamažu sielvartas ir liūdesys užgula poeto sielą. Eilėraštyje "Liūdėjimas" vėl kita poetinė išpažintis:

Kovojęs, kentėjęs ir kilęs, ir vėlei
Kentėjęs, ir vėlei
Aš vėlei ne įsūju, pasauli, — ne įsūju.

Seniai pasigėstu, priglausdamas prie
Žemės krūtinės,
Kad žemė — ne motina man.
Pasaulis toks mažas, ir motinos
Verkiu, tėvynės...

Motina-žemė apvylė poetą tolygiai kaip apvylė simbolis- tų idealai. Jam žemė teliko ne- išvengiamu gyvenimo objektu, bet ne dvasiniu šaltiniu, iš ku- rio galėtų semtis kūrybai dvasi- nės energijos. Sruoga nva- jėgė žemės suidealinti, perso- nifikuoti ar tapatybinti pvz. su vaikystės dienomis, protė- vių kapais, tėvinių krauju, kaip įyvksta kitų kūrėjų atve- jais. Žodžiu, jis nepajėgė žemės sampratos perkelti iš daiktinės plotmės į dvasinę. Juk žemės sauja daiktinėje plotmėje tėra dulkių krūvelė, o tikėjimo galių poveikyje ji gali tapti dvasine jėga. Sruo- gai kaip tik stokojo žemės at- vejuje tos mįslingosios tikėji- mo galios, kuri būtų buvusi ir transformuojanti jėga ir cent- rinė trauka. (Tikėjimo mįslė neišsprendžiama, nebent ie- skant sprendimo iš pradžios at- siirėmus į vienokią ar kitokią prielaidą.)

Ieškojimų metai

1921 m. Sruoga išvyksta į užsienį ir iki 1924 m. studijuo- ja slavų filologiją Miuncheno universitete. Su šia išvyka ga- lima susieti jo simbolistinio laikotarpio pabaigą. Paskuti- niai dvasinei atramai sugriū- vos (žemei-motina tapus pa- mote). Sruogos pasaulėjauta prarado pirmykštį vitslumą. Atrodo, tuolaikinis pasaulis li- ko jam blankus, miglotas, be rykesnių objektų bei reiški- nių. Poezijoje ryškiau blašky-

(Nukelta į 9 psl.)

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telefonai: PRospect 8-2229
Rezid. telefonai: WALbrook 5-5076
Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. ir ryto ir nuo 7 iki 9 val. vak. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.

Tel.: PRospect 8-1717

DR. S. BIEZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val. kas diena po pietų 1-3 vak.; 7-9 tiktai antradieniais ir penktadieniais. Trečiadi. ir sekmadi. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠLAPIMO TAKŲ CHIRURGIJA
PR 6-1795 arba 312-695-0533.
425 N. LIBERTY ST. R. 25
ELGIN, ILL.
Valandos pagal susitarimą.

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEmlOCK 4-5849
Rezid.: HEmlOCK 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmadi., ketv. ir penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, antradi. nuo 1-5, treč. ir šeštadienį tiktai susitarus.

Ofiso telefonai: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-2444

DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akušerija ir moterų ligos
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Seštadieniais nuo 2 iki 4 popiet. Trečiadienį pagal sutartį.

DR. BR. GAIZIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Seštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1-4 popiet ir 6-8 val. Treč. ir šeštadi. uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
Rezid. telefonai: GARden 3-7278

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juška
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD
Ofiso ir buto tel.: OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7. Treč. ir šeštadienį tik 10-12.

Telef. ofiso ir buto: OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
ATOSTOGOSE
nuo rugp. 6 iki rugp. 20.
Kreiptis į Dr. F. V. Kauną
Ofiso telefonai: LAFayette 3-3210
Jei neatšiliepia, šaukite KEDzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-3. Dailly afternoons.
Vakaris: pirmadi., antradi., ketvirtadi. nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: PR 8-7773; rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 W. 63rd Street
Val.: pirmadi. ir ketvirtadi. 1-4 popiet, antradi. ir penktadi. 5-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Seštadi. nuo 9:00-2:00 p. p. Trečiadieniais uždaryta.

Ofiso telefonai: CLiffside 4-2896
Rez. telefonai: WALbrook 5-3099

DR. P. STRIMAITIS
Bendra praktika ir chirurgija specialiai
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 So. ASHLAND
Savaitės dienomis priėmimo valandos 2-4 ir 6-8 val. vak. Seštadieniais 2-5 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta. Ligonius priima tik susitarus telefonu.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGOS
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223 arba PR 6-5577
OFISO val.: pirmadi., antradi., trečiadi. ir penktadienį nuo 9-12 val. vak. Seštadieniais 2-4 val. po pietų ir kitu laiku pagal susitarimą

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HEmlOCK 4-2123
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195
Priima ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HE 4-2123 nuo 1-8 val. p. p. kasdien, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez. PR 6-4250

DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampus Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Seštadieniais 1-4 p. p. Trečiadienį ir sekmadieniais uždaryta.

DR. STASYS ŽMUIDZINAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
EMERGENCY
Stabiliai susirgus ar susižeidus kasdien šaukite telefonu: 434-6967.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDES-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandžiai. Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Seštadieniais 9-11. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PRospect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 So. CALIFORNIA, YArds 7-7381
Tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Ofisas uždarytas iki lapkričio mėn. 5 dienos

DR. G. SERNER
LIETUVIŲ AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas.
Tel.: YArds 7-1829
Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

GRADINSKAS
VISŲ METŲ
garantija 1963 m. televizijai.
Kaina — mažiau \$200.00.
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998
Parduodam ir taisom Atėdara kasdien be sekmadi.

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimais — Plėna apdraudė
ZEMA KAINA
R. SERENAS
2047 W. 67th Pl. WALbrook 5-8063

MOVING
Apdraustas perkraustymas iš įvairių atstumu.
ANTANAS VILIMAS
3415 So. Lithuania Avenue
Tel.: FRontier 6-1882

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, OCTOBER 20, 1962

PATAS IR PATUKAS

(Atkelta iš 4-to psl.)

— Aš nesimesčiau — ir naštos, kuri yra lengvesnė už pūkų svarą; nesisėčiau, kad ir dar žavingesnę už šitą pievelę atrastume!

— Argi jau ir nesisėstum? — Jokių būdu ne, — sakau. — Tegul dar tiek savo kukštaroj neščiau skanių pusryčiųams dalykų, kurie prašyte prašosi iš krepšio į burną! — didžiavausi.

— Atrodo, kad pusryčiams geresnės aiškėtelės nė nerasi- me, — nusprendė vadas, man iš džiaugsmo ko nenušokus į Valšių ežerą. — Aš manau, tu užkaišk verdulį, o aš sausų šakų parinksiu, — jis tarė.

— Kaip nori, — lėtai at- skliau vos susilaikydamas. — Man vis tiek pat...

Atsisėdęs ant žemės pradė- jau ruošti verdamąjį mašinė- lę. — Turiu papratimą arbatą atsisėdęs virti, — pasiteisinau prieš vadą.

— Tai ko nepasidedi kukš- taros? — Tai jau gana kad pats sė- džiū, — teismuosi, versdamas savo maišą į paskardį. — Bet jei sakai, galū ir pasidėti, — baigiau sakyti po to, kai jau buvau lyg girnų akmenį nu- vertęs.

Mūsų lauzo melsva dūmų srovėlė linksmai nuingiavo iki pačių kalnų viršūnių. Vir- dulyje arbata kunkuliavo, o nuo pasitęstų apsiastų deš- rėlės su bondutėmis pačios į burnas lėkė.

Buvo gardu ir tą savo nuo- monę garsiai išreiškiau. — Kalnuose viskas gardu, — patvirtino Patas, bet pridū- rė: Dėlto kalnuose nedaval- goma, — ir atitraukė iš mano panosės visą pusryčių peizažą.

— O tai kam? — ne tiek klaus- iau, kiek rėkiauju. — O tai tam, kad lengviau būtų į kalną lipti.

Be ginčo sutikau, atsimingės, kad Patas yra mano vadas, rinktas laisva valia, demokrati- šku būdu. Tai jam ir į akis pareiškiau.

— Jei Patukas dabar indus išmazgos, tai bus tik jo įsitiki- nimo patvirtinimas, — mano pareiškimą papildė Patas.

Žmogus už varną pranašesnis
Atlikęs pareigą, atsiminai kad civilizuoti žmonės užsi- kandę mėgsta pafilosofuoti, tai ir pradėjau:

— Viešpatie, kas aš prieš tave! Štai jau pusė dienos kai tempiu maišą apskuntą kū- ną į tavo aukštybes, o jos ne tik neatėja, o kažkur padan- gėmis dar toliau atsitraukia, tuo tarpu kai bile perekščė varna vienu sparnu užsimoji- mu pasikelia aukščiau už ma- no visos dienos trisų...

— Viešpats vienam davė nuveidamas, kitam pareidamas, — įsiterpė Patas.

— Kaip tai turėčiau supras- ti? paklausiau.

— Varna gali už tave grei- čiau įskristi į kalną, — aiški- no Patas. — Užtat jokia varna

negali su tavim susilyginti nuo kalno krinant. Šiuo atve- ju mes turime pranašumą.

Pasiziūrėjau pasilenkęs į apačioje besispaipantią bedug- nę ir mane šurpas nukrėtė dėl tokios pirmenybės.

Patas nusiziovavo. Reiškia, laikas buvo eiti.

Takelis darėsi kaskart stai- gesnis, ilgais amžiais laipio- jant žmonių kojomis išmintas akmeninio kalno šone. Vis dažniau pasitikome besilsin- čius ir grįžtančius. Geležinės lazdos garsiai skrabėjo, krapš- tomos į kalno granitinę nuga- rą.

Pagaliant ir pats Herzogstan- das, nusiėmęs šydą, pasirodė visų tikrumu. Čia jau nebe ta- kas, o akmeninės kopėčios zigzagais vingiavo aukštyn. Buvo žymni temperatūros ir atmosferos atmaina. Ūpas ge- rėjo, pati našta lengvėjo, o iš kalnų čiukuro kartkartėmis per vėdą plauksterėjęs kaip ledas šalto vėjo botagas gero- kai paspartino žingsnius ir ga- lų gale, rankomis savo kojom padėdamai užsiropėme į patį Herzogstandą, kur buvo pas- tatyta būdelė. Čia kadaise herzogto stovėta. Atsistojau jo vietoje. Visa Bavarija buvo po kojomis.

Pakalnėn greičiau kaip į kalną!

Heimgartene, kurį pasiekė- me perdomi pavojingą Ožio Kuprą, po kryžium išsitiesė užsikandome. Visą laiką ru- pestį kėlęs klausimas, kaip reiks košę virti, atkrito, nes plikame kaip filosofo Heim- garteno pakautyje nebuvo kuo virti. Atokiau būrys turistų il- sėjos ir saulėje ant akmenų pakloję džiiovino savo marški- nius. Aš savuosius prieš pad- džiaudamas pirmą gerokai iš- grežiau. Patas buvo neišjudi- namas.

Prieš akis, jas žemyn nulei- dus, vakaruose melsvo rūko jūros dugne raudonavo paber- tų raudonų ir baltų plytalių krūvelė. Tai buvo Olstadto bažnytkaimis, kur turėjome dar šį vakarą iš dviejų kilo- metrų aukštumos nusileisti nakvynės.

Dabar tai begip: pamaniau ir pabandžiau imti Patą didu- mo žingsnius, pasileidamas slydaus akmens staigia plokš- tuma pakalnėn.

— Stok! Gulkt! — įsakymus kaip iš kulkosvaizdžio pylė va- das, kai aš, pasidavęs gravita- cijos traukai jau dariau pir- muosius apsisukimus pakal- nėn.

— Ką tai reiškia? — gana rūščiai sukojo mano vadas, žaibo greitumu savo lazdos kirveliu užkabines mane už kojos.

— Važiuojuam: — nusijuo- kiau pro ašaras ir kruvina ranka čiupau už lazdos išgel- bėtojos.

Dabar patikėjau, kad žmo- gus pakalnėn krinta greičiau negu varna keliasi į kalną...

Zemė žmogų į save traukia

Nuriedėjęs į Olstadta, pir- miausia ką padariau, atsi- dėjau į pirmąjį pasitaikiusį suo-

patį tvirčiau nei karalius į auk- so sostą ir pirmas įsakymus prisitariusiai bavarietei buvo — gerti.

— Pieto ar pasukų? — ne- drašiai paklausė baltu nuōmė- tu apsigaubusi piemenė.

— Mergele, atnešk jam šo- peną baltvynio, — įsikūšo sa- vo kukštara po stalų pamur- dęs Patas.

Ji atnešė du. Paskiau dar du. Toliau nebeskaičiau, tik jutau, kaip sielą kelia aukš- tyn, o kūną traukia žemyn...

Vakare susirinko bavaiai ir visai sumerkė galvas į didelius alus kufelius.

Mudu su vadu laistėva pir- muosius mano kvotimus. Pa- lengva atsirado daugiau padė- jėjų. Mačiau kaip bavarų pla- čios skrybėlės vis labiau slin- ko ant pakausių, o bavaiai slinko arčiau prie mudviejų.

— Patas ir Patašonas, — pristatė vadas bavarams savo kuopą.

— Tai tie patys, ką kinema- tografijoje juokus krečia? — susidomėjo bavaiai.

— Tada mes pradėsime juo- kus krestī, — jie pasakė.

— Tada mes pasijuoksim, — atsakė Patas.

Visi sumerkė į puodus sa- vas ūsus, o vienas pirmas bai- gėjęs pareiškė:

— Noriu šokti! — ir pradė- jo visomis keturiomis daužyti

patį sau kur pakliuvo.

Lyg šioo pagauti visi pasi- kelė nuo stalo.

— Ar auslenderis nenori šokti? — paklausė priėjusi baltu nuōmetu apsiautusi piemenė.

— Nori, — ištariau ir pašo- kau iš suolo, bet negalėjau atsistoti.

— Neina, — prisipažinau.

— Numsak tą kukštara! — ji patarė.

Numėčiau kukštara ir vėl pabandžiau stotis. Stojosi. Pa- bandžiau eiti — ėjosi. Šokti — šokosi. Štai kur šuva buvęs pakastas.

Atakuojuame didžiausią Bavarijos kalną
Kitą rytą išvykome į Par- tenkircheną. Dienos uždavinys buvo — pulti Zugspitze.

Pusryčių vadas leido tik citrūnų, sausainių ir svogūnų. Būsią lengviau kopti.

Ar ne visvien kur provizija nešti, pamaniau. Savyje ar ant savės...

Ligšiol buvo tik mankš- ta, pastebėjo Patas. Nuo šiol prasideda žygis. Ženk mano pėdomis, o kai bus bloga — į mane žiūrėk.

Atsiveręs pažūrėjau į su debesų dūmais susimaišiu- sias pabaisas. Viršum eglų miško kunkuliavo visas chaos- sas. Mėlynai juodi debesų ka- muoliai perdėm versdamiesi iš aukštybių lėtai leidosi į slėnius. Violetiniai-pilkai-juo- da danga artėdama vis lab- biau tvindė mūsų siratėjančių daugy takelį. Kur besuirasi

(Tešinis 12-me psl.)

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polišą per mūsų kompaniją. Nelaimė išituks, neturėsite jokių nemalonus.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.
222 WEST ADAMS STREET
Telefonai: CEntral 6-5206
KAMBARYS 1043

Generaliniai Agentai šių kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

DONALD PETKUS ANTHONY PETKUS

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345 TOWNhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom kopolyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir dau- giau. Karstą galima pasirinkti kopolyčioje.

GRAZIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS
MASINOMS PASTATYTI AIKSTĖ
Lietuviams teikiama šios rūšies aptarnavimus 30 metų.

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, OCTOBER 20, 1962

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Sambli Svenska Chicagoje.
Redaguoja Rita Kavolienė
Medžiaga siūsti: 622 Nicholas St., Defiance, Ohio

5 METAI

NR. 22 (174)

Jonas Vėlaikis

Balio Sruogos kūrybos kryptys ir raida

Kiekvienas meno kūrinys atskleidžia savitą ir integralų pasaulį ir egzistuoja nepriklausomai nuo kitų to paties kūrėjo kūrinių. Tačiau, žiūrint į visą kūrėjo kūrybą, randama tamsesnė ar laisvesnė formos, problematikos bei tematikos sėklis, siejantis su kitu, ypačingai prieš jį ir po jo sukurtu. Tokiu būdu kūryboje susidaro palaipsniui vystymosi eiga. Toje eigoje yra taip pat atskiri laikotarpiai, išsiskiriantys viena kitą kūrėjo kūryboje ir bylojant apie kūrėjo pasaulėžiūrą ir gyvenimą bei visatą.

Pasaulėžiūra ir pasaulėjauta turi didelę įtaką kūrybos raidai. Kiekvienas pasaulėžiūrinis pasikeitimas bei gilesnis pergyvenimas veikia į dvasinį kūrėjo pasaulį ir jo pasaulėjautą. Jis stipriai kūrėjas pergyvena, tuo intensyviau tai paveikia jo pasaulėjautą. Pasaulėjautos kitėjimas automatiškai pasizymi kūryboje naują formą, problematikos, tematikos ir pan. pasirodymu. Pas vieną kūrėją tokių pasaulėjautinių pasikeitimų daugiau, pas kitą mažiau; tai priklauso daugiausia nuo kūrėjo pasaulėžiūros pastovumo, jausesnio jautrumo bei išsivystymo ir kūrybinio polėkio pajėgumo.

Vitalios prigimties, temperamentingo charakterio ir skvarbaus intelekto Balio Sruogos asmenybė, būdama visuomet atvira gyvenimui, pergyveno vieną pasaulėjautos kaitos laikotarpį. Jo gausi kūryba taip pat reflektuoja ne tik jo vitalią ir jautrią sielą, bet jo turiningą ir nuolatos besikeičiantį dvasinį pasaulį.

Sruoga susidomėjo kūryba dar būdamas Panevėžio realinėje mokykloje. Jau 1912 m. pasirodė pirmieji septyniolikmetio jaunolio eilėraščiai, o kitais metais M. Gorkio "Dainos apie audros paukštį" vertimas ir straipsnis apie N. Dobroljubovą.

To meto Sruogos eilėraščiuose jaučiasi besikeičianti ruotaika; jaunas poetas mėto mas iš vieno kraštutinumo į kitą. Jam žemė atrodė vienu metu rojumi, kitu — gula jo sielą baisti, "prakeikta naktis". Neturintį gyvenimo patyrimo nei savo nuomonės Sruoga žavė Gorkio romantiškas maištingumas ir Dobroljubovo socialinio utilitarizmo, reikalaujancio iš meno visuomeninių, o ne estetinių vertybių, straipsniai. Ypačingai Sruoga nusive-

da Dobroljubovo sūčiai, ir jis entuziastiškai pritaria Dobroljubovo kovai su "apsileidimu ir tamsa dėlei geresnio būvio ir ateities, liuosybės ir žmogaus teisių".

1914 m. Sruoga įstoja į Petrapilio miškų institutą ir susipažįsta su rusų simbolistų kūriniams, o 1916 Maskvoje, įstojus į istorijos — filologijos fakultetą ir tarpininkaujant J. Baltrušaičiui, jis asmeniškai susipažįsta su rusų kultūrininkais bei kūrėjais. Symbolistai, o ypač Baltrušaitis, stipriai paveikė Sruogos besiformuojančią pasaulėžiūrą. Pats Sruoga viename laiške mini Baltrušaitį kaip "mūsų dvasinį tėvą". Sruogos straipsnis "Skeveldros" (1915) liudija nutolimą nuo belinskiškų bei dobroliubiškų idealų mense; Sruoga kalba apie menininko laisvę ir reikalauja, kad poezija būtų tik poezija, o ne visuomeniškumo ar doros ideologinio priemonė. "Ir laikas jau iš dailės etnografija, istorija, doros dogmą ir pilietiškomis išvyti".

Sruogos pasaulėžiūriniai pasikeitimai pastebimi ir jo kūryboje. 1914 m. eilėraščiuose poetas susikaupęs ties savo asmeniškais pergyvenimais — ties "savo godelėmis"; vyrąja susirūpinimo bei nusivylimo nuotaikos ir jaunatviškas ryžtas ieškoti idealiesnio pasaulio. Daugelyje atvejų tos nuotikos yra perimtos iš rusų simbolistų paties autoriaus ir mažai pergyventos ir perjaustos. Tačiau savo jaunatvišką ryžtą ir vidinį nerimą jau bando perduoti simbolizmui artima forma.

Aš visas — verpetai,
Aš visas — ugnis,
Aš visas — godelėję
Dangaus kibirkštis.

Pavartotieji simboliai "verpetai", "ugnis" ir kt. nėra tikrai simbolistiniai, jie yra daugiau vienaprasmiški, alegorinio pobūdžio. Kitose to meto eilėraščiuose vis dažniau pasirodo keliaprasmiškie simboliai. Žodžiai, panaudotieji simboliams, nustoja konvencionaliai priimtos ar alegorinės prasmės. Jie yra likę tik ženklais, sugestijuojančiais naujamam objekto prasmę bei poeto dvasinės būsenos atmosferą. Tie žodžiai — simboliai tampa gana migloti prasmės atžvilgiu ir sunkiai suvokiami. Vienas skaitytas gali juos suprasti kitaip negu kitas, nes, esant sunkumams pasekti poeto pasaulėjautą, pagalstys žodžiai suprantami pagal skaitytojo

pasaulėžiūrą bei pasaulėjautą. Tikrai imant domėn visą poeto simbolistinę kūrybą ir suvokus bendrą kūrėjo to meto simbolistinę sistemą bei pasaulėjautą ir palyginus savo gautąją nuovoką su poeto asmeniškais pasisakymais kitais atvejais, kaip laiškuose, kritikoje ir pan., simboliai ir pati eilėraščių prasmė įgauna tikresnį ir logiškesnį vaizdą.

Saulė ir smiltys

Pirmuoju tikrai simbolistiniu Sruogos eilėraščiu galima laikyti "Saulė" (1915), kurio pavadinimas jau sugestijuoja, kad kalbama ne apie peizažinį vaizdą, perduodamą vėtrų, kryžiaus, varno metaforomis. Nuo pat pirmo posmelio jaučiasi, kad jos nėra paprastos metaforos, bet už jų slepiasi kažkas didingo ir paslaptingo. Prisiminus nusivylimą dobroliubiškais idealais, aiškėja, kad varnas, bekeikiąs "Dangų" "draskas kryžių", besidžiaugiąs "verpetais" ir "trokštąs keršto", yra ne kas kitas kaip pats poetas. Likęs be tikėjimo, be socialinių dievų ir stovįs prieš nežinią — "naktį", drasko socialinio utilitarizmo idealus — "kryžių". Daugiau mįslingos yra eilėraščio paskutinės eilutės, kur poetas, pakeičęs toną, kalba raminančiai ir lyg su džiugiesiu:

— Siela, siela nesiskyski,
— Tau iš skausmo Saulė degal...

Skaitant Sruogos eilėraščių rinkinį "Saulė ir smiltys" (eilėraščiai rašyti 1916—1919 m.), išryškėja saulės simbolio reikšmė ir poeto raminančio to no priežastis. Šiame rinkinyje saulės simbolis dažniausiai sugestijuoja kūrybą, kuri, gimusi poeto sielvarto — "skausmo" dėka, tampa nauja energija, lyg mistinė jėga, kuri atnešianti žmogui naują atgimimą. Kūrėjas nušvinta džiugiesiu, kad jis gali kurti, t. y., sava prigimtimi pašauktas tam kilniam darbui — "pa- teptas Saulės". Sruogai kūryba tokiu būdu yra ne tik gėrio ir grožio šaltiniu, bet ir aukščiausiu gyvenimo tikslu. Savąjį simbolistinio laikotarpio credo jis išsako eilėraštyje "Proemion" (gr. įžanga).

Virpėdama žinia dangum atėjo
Nuo Saulės mano.
Plasnoja vėliavos. Dainuoja vėjas.
Ir tyrai mano.

Ant aukšto kuoro džiugiau žibintai —
Paleidau gaudą...
Nuskendo takas užmaršon —
pramintas —

Užliejo gandas.

Žengiu lėbonės žemiškos atmetas
Pateptas Saulės...
Nešu, kaip Dieva, amžinasties
naštą, —

Karūna Saulės.

Karūna laužas atpirkimui kurtas —
Per ugnį takas —
Pasauliui — valandos džiugimos
burtų,
Man — Saulės takas.

Žiūrint į Sruogos literatūrinį credo ir bendrai į "Saulės ir smilties" rinkinį iš rusų simbolistų perspektyvos, jo literatūrinė pasaulėžiūra ir bendrai pasaulėjauta yra daugiau sintezinio pobūdžio, kurioje apstu bent kelių rusų simbo-

listų pasaulėjautinių įbraižų. Balmonto kosminės jėgos bei gamtos stichijos apdainavimas ir degimo bei saulės garbinimas Sruogos kūryboje atsiliepė vėtrų, jūros šėlimo, dangaus "užsiliepsnojimo" ir saulės metaforų pavidale. Ypačingai Balmonto poezijos miklumas ir virtuoziskumas jaučiasi Sruogos poezijoje. Tačiau Sruogos artimas kontaktas su transcendentalistais (Baltrušaičiu ir Ivanovu), gal būt prilaikė jį nuo balmontiško absurdiško eksperimentavimo, kad poezija prilygtų muzikai, nes mažai pas Sruogą tokių atvejų, kur žodžiai būtų pavartoti tik išgauti sąskambį, aidų aidesį, nesu-sietą su turiniu ir beprasmių, bet muzikalių simbolių magika užburti skaitytoją. Sruoga savo kūrybos sąvoka yra artimesnis Briusovui, kuriam bent kurį laiką kūryba buvo gyvenimo tikslu. Tačiau Sruoga nenuėjo su "menas menui" šalininkais, nes kūrybos — Saulės samprata, o ypač mistinės kūrybinės energijos atveju, jis artimesnis muziko Skriabino paskutiniųjų jo gyvenimo metų pasaulėjautai. Yra žinoma, kad Skriabinas 1913—1915 m. kūrė mistinę misteriją "Pirmakaujančis veiksmas", kurioje, sujungus visus menus į simfoniją, turėtų išsivystyti mistinė energija; ji, kaip buvo tikėtasi, būtų pakeitusi visą žmonią, atnešdama jai naują atgimimą. Sruoga greičiausiai per Baltrušaitį persiėmė tomis idėjomis, nes vienu metu Baltrušaitis buvo Skriabino pasaulėjautos tiesiog užburtas ir yra teigiamas, kad jis net rašęs įvadą tai Skriabino misterijai. Taip pat Sruoga labai artimas rusų mistikams savo improvizaciniu eilėraščių rašymo būdu. Jis ne kartą aiškino, kad jo eilės "gimsta tik akimirksny, užsimiršime". A. Blokas labai dažnai pasitelėdavo, kaip Sruoga pasiteisino viename 1916 m. laiške: "Aš niekuomet nežinau, ką aš eilėse pasakysiu ir ką aš noriu pasakyti. Visuomet te-rašau 'v polusoznanii' (pusiau sąmoningai), ir man esant jau vėlei pilnoj sąmonėj ar galima kaltinti už jas"...

Pirmojo "Saulė ir smiltys" eilėraščio rinkinio nuotaika gana įvairi, viena kitai prieštaraujanti. Tai yra daugiau momentinės būsenos rezultatas, nes gyvenamas įvairių simbolistinių atmosferų pavėsyje, Sruoga nejučiomis persiėmė simbolistų nuotai-komis — pesimizmu, vienišumu, ilgėsiu kažko nekasdieniško, paslaptingo. Jis, kaip ir tie simbolistai savo metu, jaučiasi esąs tarp sienu, urvų, tarp nežinios ir nebūties, ar skubąs kažkur luotais, valti-mis pro bedugnes, besigrumias su sūkuriais. Kartais prasiveržia gaivališkusmas, energija, optimizmas, drąsa — ilgisi vėtrų, taško verpetų, kovos ar šaukia: "atlapok

(Tęsinys 7-tam psl.)

BALIO SRUOGOS...

(atkelta iš 6 pusl.)

krūtinę vėjui...". "mes laisvi arai...". "iriuos, tolyn iriuos"... "aušros laukiu"... Apstu degimo, liepsnojimo simbolių bei metaforų. Bendrai šio rinkinio eilėraščius galima suskirstyti į tris grupes: eilėraščiai (1) su aiškia rusų simbolistų įtaka, (2) saviti ir aukštos estetiškos vertės ir (3) mažiau ar daugiau realistiniai.

Pirmos grupės eilėraščiuose mažai žymių, kad poetas sielvartautų, kad tikrai jautų tą "skausmą", gimdantį poeziją, kad vidiniai būtų blaškomas, kaip jis dažnai eilėraščiuose deklaruoja. Taip pat iš tokių eilėraščių nesijaucia, kad trykštų ta poetinė energija, kuri paprastai lyg spinduliuote spinduliuoja iš kiekvieno estetinės plotmėje išreikšto žodžio. Jis pakartoja kitų vartotus simbolius, frazes ir net jų nuotai-kas. Tokios svetimybės, ne-perėjusios per poeto pasaulė-jautos prizmę, egzistuoja eilė-raštyje kaip negyvas balas-tas, neintegruojantis eilėraščio dalis arba tiesiog kaip pro-zaiški elementai. Vėlesnėje Sruogos simbolistinėje poezi-joje toks prozaiškas ir sveti-mas balastas retesnis reiškis-ny.

Yra ir visai savitų eilėraš-čių su jautriai išjausta proble-matika ir atidžiai išieškotu žodžiu. Tokiu pavyzdžiu gali būti eilėraščių "Supasi, supasi lapai nubudinti". Lyginant pastarąjį su ankščiau cituotu "Proemion", pagrindinis skirtumas yra ne problemati-koje, o poeto išgyvenime ir perjautime. Abiejuose išsaky-tas maždaug tas pats poeto credo, bet "Proemione" jis išreikštas deklaratyvu, taip kaip jis suprato ir priėmė iš simbolistų, o antrajame eilė-rašty ryškiau, kad poetas tomis kadaise deklaruotomis idėjo-mis gyvena. Tokiu būdu jame nėra jau pasaulėžiūrinį moty-vų, bet jie simbolistinės pa-saulėjautos poveikyje pasi-reiškia stipriai įsijautimu ir giliu susimąstymu ties kūry-bos ir gyvenimo problemati-ka.

Supasi, supasi lapai nubudinti,
Snarasi, šnekas vėjo pajudinti,
— Skleisdami gaudesį elpstenį, liūdinti,
Supasi, supasi lapai nubudinti.

Plaukia gegužis sapnai netikėtieji,
Gal tik raudoj kvi kuomet palytė-
tį, —

O išgudrotieji, o numylėtieji,
Sienka gegužis sapnai netikėtieji...

Ritmo ir aliteracijų priemo-nėmis išgautas supimosi ir vėrpėjimo įspūdis suteikia kažkokią nekasdienišką at-mosferą. Ir vėjas ir vėjūje bevirpa lapai, atrodo, nėra vien tik vėjas ir lapai, bet susidaro nuovoka, kad už jų-lyg glūdėtų kažkokia neži-noma, neaiški, bet vos vos nujauciamą būtis. Ta nekas-dieniška lapų muzika, užlie-jusi poeto sielą apsvaigimu ir liūdėsiu, veda iš realiosios plotmės į kitą, dvasinę ir ne-realią, bet jausmui ir protui

konkrečią. Ir štai toje dvasi-nėje atmosferoje poetas gegu-žės sapnų simboliu sugesti-juoja patį kūrybinį momen-tą, kada, atsitolinus nuo kas-dieniškos aplinkos ekstaziniu pakilimu, per nubudintos as-menybės prizmę trykšta poe-to subtiliausi jausmai bei emocijos naujomis varsomis ir nauja prasme. Jo mintys — svajonės ir jausmai gimsta spontaniškai, nelaukiami, bet jau seniai sielvarte — raudoj išjausti, išgudoti, iškentėti. Dėl to poetui jie taip savi ir numylėti.

Naujo gyvenimo gaudą atnešdami,
Zemę ir dangų, ir dulkes atnešdami,
Naujus takus per bedugnes

atnešdami,
Naujo gyvenimo gaudą atnešdami.

Ta spontaniškoji, nauja ener-gija — kūryba atneša viltį — gaudą apie naują atgimimą. Išsitiesia nauji keliai į nau-jus horizontus. Kas sena, kas-dieniška, žemiška — ir žė-mė ir dangus, ir dulkes — paliekama užmaršai.

Rimk, besiplečiantį sielvartą gūditli
Tau paslapčių amžių nesujudintli
Vėjo bučiuojami, vėjo pagundyti
Supasi, supasi lapai nubudinti...

Nubudintos kūrybai sielos virpėjimas, kaip lapo vėjūje, ir poeto raminimas, kad ji aptūli, sugestijuoja Sruogos pagrindinę laikyseną kūrybos ir visatos atžvilgiu. Kūryba nėra visagali ir ne jai at-skleisti visatos paslaptys! Bendrai visatos paslaptin-gumas Sruogos nekankino, kaip pvz., jo "dvasinį tėvą" Baltrušaitį. Jis tiki, kad kūryba kaip saulė palaiko gyvastį, atveria žmogui naujus horizontus ir veda jį į naują dvasinį atgi-mimą, tačiau Sruogai brauti-s į paslaptis, kurios yra an-žinos ir todėl neatskleidžia-mos, būtų buvę absurdiška.

Yra momentų, kada, nuto-lęs nuo simbolistinio pasaulio, poetas atsiranda arti lietuviš-ko gamtovaizdžio. Poetinis žodis suskamba artimai mū-sų liaudies dainai. Nėra dvi-prasmiskumų, miglotumų, metaforų; jos realios, aiškios ir žaismingos.

Ilgą, ilgą pradalęję
Pievoj išvarysiu
Baltus, baltus dobilėlius
Kaip skinte išskinsiu...

Sužvangęs žvangiau neg varpas
Dalgę plieno kieto,
Ir atneš sesulę pievon
Juostą pažadėtą...

Susijuosiu žalia juosta,
Pabučiuosiu sesę —
O, guldysiu dobilėlius
Taip, kaip pusnį balta.

Dievų takais

Sušlubavus sveikatai, Sruoga 1917 m. vasarą praleidžia Kaukaze, Sočyje, gėrdamasis jūra bei kopinėdamas kalnuose. Kalnai, o ypač jūra, lygu-mi sūniui paliko neišdildomus įspūdžius, kurie to meto kūryboje pasireiškė metaforų bei simbolių formoje. Legendoje "Deivė iš ežero" (1919) jauno poeto naujų pasaulių ieškojimai ir senoji panieki-nimas išreikštas kalnų vaiz-dais. Čia jis iškelia žmogaus nusivylimą dievais ir žmo-gaus pasipriešinimą jųjų va-liai. Išvengusieji dievų kerš-tyje gyvena skurdžiuose kalnų

urvuose ir plikoje aplinkoje, bet jie dvasia tolygiai didin-gi kaip juos naikinę dievai.

1918 m. Sruoga grįžta į Lie-tuvą ir dirba spaudos biure ir "Lietuvos" redakcijoje. 19-23 m. pasirodo antrasis poe-zijos rinkinys "Dievų takais", apimans maždaug 1919—1921 m. laikotarpio eilėraščius. Iš nuotaikų bei metaforų galima spręsti, kad Sruoga yra išsi-laisvines nuo abstrakčiojo bei tikriaus formalinio simboliz-mo (Balmonto, Briusovo) ir nuto-lęs nuo simbolistų (Blo-ko, Ivanovo, Baltrušaičio)

tiesioginių įtakų. Nėra to di-džiojo nerimo bei aklo ieško-jimo "naktįje", bet poezijoje reflektuojama daugiau gyve-namoji aplinka. Atrodo, poe-to pasaulėjautai, dar simbo-listinei stilistinai, bet susilp-nėjusiai problematiniu požiū-riu, yra artimesnis Lietuvos gamtovaizdis bei lietuviška atmosfera.

Gimtasis kraštas ir jos lais-vės problemos Sruogai nebu-vo svetimos. Jau karo metu jis gyveno ne tik kūrybinio, bet ir tautos atgimimo rūpes- (Tąsa 8-tam psl.)

DR. MICHAEL'S, N. D.

Dr. Michael's, N. D. vaistinių žolių mišiniai arbatos pavidale nuo įvairiausių negalavimų yra jau per trisdešimt metų žinomi Jungtinės Valstybės, Kanadoje, Pietų Amerikoje ir Europoje.

PASIŪLYMAS TIK DESIMČIAI DIENŲ:

Arbata No. 9 — Nuo odos išbėrimų	\$3.89
Arbata No. 10 — Nuo bronchų astmos	\$2.75
Arbata No. 11 — Nuo inkstų ir kepenų	\$1.75
Arbata No. 12 — Nuo moterų negalavimų	\$2.15
Arbata No. 16 — Nuo blūznies ir tulžies	\$2.15
Arbata No. 17 — Viduriams sureguliuoti	\$1.10
Arbata No. 18 — Nuo reumatizmo ir artricio	\$2.75
Arbata No. 20 — Nuo nervų ir dėl ramaus miego	\$2.10
Arbata No. 21 — Nuo persišaldymo ir kosulio	\$1.75
Arbata No. 22 — Nuo sublogėjimo (suliesėjimo)	\$1.50
Arbata No. 31 — Nuo vundinių išpūtimo (dujų)	\$1.75
Arbata No. 100 — Sunkiai dirbančioms	\$3.00
Arbata No. 340 — Moterims po 40 metų	\$3.00
Arbata Bi-be-tee — su cukrum, vietoje kavos	\$1.29
Sveikatos Arbata — išvalytum	\$1.00
Zubrovka — sveikiems žmonėms, į deginę	\$1.00
B. M. B. Skystimas vyresnio amžiaus asmenims, nusilpusiems ir vaikams, apsaugo nuo anemijos, sustiprina kraują, nes jame yra kaulų, apščiari organinių ekstraktų, kurie stiprina visą organizmą. Bonka \$4.89 — 3 bonkos už \$13.00	
Kelp-Karbon tabletės, turinčios sveikatai būtinai reikalingus vitaminus ir 60 mineralų. — 200 tablečių	\$5.00

Be to, gausite didelį pasirinkimą įvairiausių kitokių vaistinių žolių, — tokių kaip liepų žiedai, ramunėlis, mėtos, rozės, salvišos, mėlynės ir visokios kitokios šaknelės, lapeliai ir sėklos. Taip pat galima gauti įvairių augalų, žolių ir gėlių sėklų, daigų ir šaknų.

Užsakymui rašyti:

DR. MICHAEL'S HERB CENTER

1223 N. MILWAUKEE AVE. — CHICAGO 22, ILL.

VARDAS IR PAVARDĖ .....
ADRESAS (GATVĖ) .....
MIESTAS IR VALST. ....

COSMOS PARCELS EXPRESS

C O R P.

Mes pranešame savo seniems klientams, o taip pat naujesiems, kuriems mes patarnaujame, kad mūsų firma tęsia siuntinių persiuntimą į Sovietų Sąjungą.

Mes esame įgalioti VNESPOLYTORG tęsti siuntinių siuntimą ir mes garantuojame, kad siuntiniai bus pristatyti ir labai skubiai.

Visi mūsų skyriai turi didelį pasirinkimą siuntiniams reikmenų (audinių, odų ir t. t.) labai prieinamomis kainomis.

Visi mūsų skyriai suminėti žemiau kuo geriausiai jums patarnaus pagal kiekvieno individualius pageidavimus.

NEW YORK 3, N. Y.	39 Second Avenue	Tel. AL 4-5456
NEW YORK 11, N. Y.	135 West 14th St.	Tel. CH 3-2583
BROOKLYN 11, N. Y.	370 Union Avenue	Tel. EV 4-4952
BROOKLYN 7, N. Y.	608 Sutter Avenue	Tel. DI 5-8808
IRVINGTON 11, N. J.	762 Springfield Ave.	Tel. ES 2-4685
PATERSON 1, N. J.	99 Main Street	Tel. MU 4-4619
VINELAND, N. J.	West Landis Ave. (Greek Orthodox Club Bldg.)	Tel. FO 3-8569
LAKEWOOD, N. J.	128 4th Street	Tel. LO 2-1446
NEW HAVEN, Conn.	509 Congress Avenue	Tel. HU 1-2750
PITTSBURGH 3, Pa.	1015 East Carson St.	Tel. TO 1-1068
CLEVELAND 13, Ohio	904 Literary Road	Tel. RI 3-0440
YOUNGSTOWN 3, Ohio	21 Fifth Avenue	Tel. SW 8-2868
WORCESTER, Mass.	174 Millbury Street	Tel. TO 7-1575
HAMTRAMCK, Mich.	11333 Jos. Campau	Tel. BR 8-8966
CHICAGO 22, ILL.	2222 W. Chicago Ave.	Tel. WA 5-2737
LOS ANGELES 2, Cal.	3212 So. Halsted St.	Tel. AN 1-2994
LOS ANGELES 29, Cal.	960 So. Atlantic Blvd.	Tel. FI 6-1571
SAN FRANCISCO, Cal.	2076 Sutter Street	Tel. BI 3-1797
NEWARK 3, N. J.	428 Springfield Ave.	Tel. WA 2-4035
PHILADELPHIA 23, Pa.	525 W. Girard Ave.	Tel. PL 6-6768
WATERBURY, Conn.	6 John Street	Tel. GL 8-2256
GRAND RAPIDS, Mich.	606 Bridge St., N. W.	Tel. VI 5-3555
DETROIT, Mich.	7300 Michigan Ave.	Tel. CR 2-6387
PASSAIC, New Jersey	176 Market Street	Tel. CH 8-4245
ATHOL, Mass.	61 Mt. Pleasant St.	Tel. LI 2-1767
BOSTON, 18, Mass.	271 Shawmut Ave.	Tel. TL 6-2674
BUFFALO 6, N. Y.	332 Fillmore Ave.	Tel. CH 6-4724
HARTFORD, Conn.	132 Franklin Ave.	Tel. CH 6-4724

Vineland, N. J. skyrius atidarytas tik penkt., šeštad. ir sekmad.

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, OCTOBER 20, 1962